جامع أحكام التجويد

Jami' Ahkam at-Tajweed

Reglur um upplestur hins göfuga Kórans í riwayah Hafs 'an 'Asim eftir leið ash-Shatibiyyah

Útgáfa eftir Indo-Pak-mushafinum

Byggt á al-Muqaddimah al-Jazariyyah, an-Nashr og at-Tamhid eftir imam Ibn al-Jazari; ar-Ri'ayah eftir Makki ibn Abi Talib; og Hidayat al-Qari eftir al-Marsafi

---

Tekið saman og ritstýrt af Syed Abdul Salam

Online Quran · onlinequran.me

Fyrsta útgáfa, 1448 e.H. / 2026

Efnisyfirlit

Inngangur 5
- Aðferð bókarinnar 5
- Heimildirnar 5
- Hugtök 6
- Litaleiðarvísir 6

Kafli 1 Inngangur að fræðum tajweed 8
- 1.1 Skilgreining á tajweed 8
- 1.2 Viðfangsefni, gagnsemi og staða 8
- 1.3 Lahn (villa) og tegundir hennar 9
- 1.4 Hraði upplestrar 9
- 1.5 Qira'ah, riwayah og tariq 10
- 1.6 Siðir upplestrar 10

Kafli 2 Isti'adhah og Basmalah 11
- 2.1 Isti'adhah 11
- 2.2 Basmalah 11
- 2.3 Leiðir til að tengja í upphafi súru 11
- 2.4 Basmalah milli tveggja súra 11
- 2.5 Súran Bara'ah (at-Tawbah) 12

Kafli 3 Makharij: myndunarstaðir 13
- 3.1 Hvað makhraj er og hvernig hann finnst 13
- 3.2 Fjöldi makharij 13
- 3.3 Sautján makharij 14
- 3.4 Tennurnar og hlutar tungunnar 15
- 3.5 Það sem ber að varast 16

Kafli 4 Sifat: eiginleikar stafanna 17
- 4.1 Skilgreining og gagnsemi 17
- 4.2 Eiginleikar með andstæðu 17
- 4.3 Eiginleikar án andstæðu 18
- 4.4 Tafla yfir eiginleika hvers stafs 19
- 4.5 Sterkt og veikt 20

Kafli 5 Stafirnir einn af öðrum 21
- 5.1 Tafla stafanna með helstu viðvörunum 21
- 5.2 Að halda léttu stöfunum léttum 22
- 5.3 Ba, Jim og Qalqalah-stafirnir 23
- 5.4 Ha' og Sin 24
- 5.5 Sukun, Infitah og Shiddah 24
- 5.6 Dad og Dha' 25

Kafli 6 Tafkhim og Tarqiq: þungir og léttir stafir 27
- 6.1 Skilgreiningar 27
- 6.2 Stafirnir eftir þyngd 27
- 6.3 Stig þyngdar 27
- 6.4 Alif 28
- 6.5 Lam í nafni Allah 28

Kafli 7 Reglur Ra' 30

7.1 Hvenær Ra' er þungt 30
7.2 Hvenær Ra' er létt 31
7.3 Þar sem hvort tveggja er leyft 31
7.4 Titringur Ra' 31

Kafli 8 Reglur þögla Lam 32
8.1 Lam ákveðna greinisins 32
8.2 Lam sagnorðs 32
8.3 Lam smáorðs 33
8.4 Lam boðháttar og Lam nafnorðs 33

Kafli 9 Reglur Nun Sakinah og Tanwin 34
9.1 Skilgreiningar 34
9.2 Izhar Halqi 34
9.3 Idgham 35
9.4 Iqlab 36
9.5 Ikhfa' Haqiqi 37

Kafli 10 Reglur Mim Sakinah 40
10.1 Ikhfa' Shafawi 40
10.2 Idgham tveggja Mim 40
10.3 Izhar Shafawi 40

Kafli 11 Tvöfalt Nun og Mim og stig Ghunnah 42
11.1 Ghunnah 42
11.2 Tvöfalt Nun og Mim 42
11.3 Stig Ghunnah 42

Kafli 12 Mithlayn, Mutajanisayn og Mutaqaribayn 44
12.1 Mithlayn Saghir 44
12.2 Mutajanisayn Saghir 45
12.3 Mutaqaribayn Saghir 46
12.4 Þar sem skýrleiki er nauðsynlegur 46
12.5 Gerðin kabir hjá Hafs 46

Kafli 13 Qalqalah 47
13.1 Stig Qalqalah 47

Kafli 14 Madd og Qasr: lenging 48
14.1 Skilgreiningar og Madd-stafirnir 48
14.2 Madd Asli (Tabi'i) 48
14.3 Madd vegna Hamzah 49
14.4 Madd vegna sukun 50
14.5 Madd al-Farq 51
14.6 Styrkur Madd-gerðanna 51

Kafli 15 Ha' al-Kinayah: fornafns-Ha' 53
15.1 Fjórar aðstæður þess 53
15.2 Undantekningar hjá Hafs 53

Kafli 16 Hamzat al-Wasl og Hamzat al-Qat' 54
16.1 Skilgreiningar 54
16.2 Hvar hún kemur fyrir og sérhljóð hennar í upphafi 54
16.3 Tveir þöglir stafir mætast 55

Kafli 17 Waqf og Ibtida': að stöðva og byrja 56
17.1 Tegundir stöðvunar 56

17.2 Fjórar tegundir valinnar stöðvunar 56
17.3 Upphaf 57
17.4 Stöðvunartákn í Indo-Pak-mushafinum 57

Kafli 18 Hvernig stöðvað er í orðsenda 59
18.1 Þar sem Rawm og Ishmam eru ekki notuð 59
18.2 Stöðvun eftir rithætti 60

Kafli 19 Maqtu' og Mawsul: sundurskrifuð og samanskrifuð orð 61

Kafli 20 Opna Ta: kvenkynsendingar skrifaðar með Ta 65

Kafli 21 Tákn Indo-Pak-mushafsins 67

Kafli 22 Sérstök orð í riwayah Hafs 68

Viðauki 1: Texti al-Muqaddimah al-Jazariyyah 70

Viðauki 2: Orðaskrá 76

Viðauki 3: Heimildir 79

Inngangur

Öll lofgjörð tilheyrir Allah, sem sendi Bókina niður til þjóns Síns og lagði enga skekkju í hana. Blessun og friður sé yfir þeim sem var boðið að lesa Kóraninn með yfirveguðum upplestri, yfir fjölskyldu hans og félögum, og yfir öllum sem hafa tekið við Bók Allah frá þeim með réttum upplestri fram á Efsta dag.

Þetta er ítarleg bók um reglur ***Tajweed*** (التَّجْوِيد). Markmið hennar er að safna öllum reglum þessara fræða í skýra kennsluröð: hvert efni hefst á texta imamsins Ibn al-Jazari, síðan kemur skýring, lituð dæmi úr Kóraninum, viðvaranir um algengar villur og loks heimildirnar.

Aðferð bókarinnar

- **Riwayah:** bókin fylgir riwayah ***Hafs 'an 'Asim*** (حَفْص عَنْ عَاصِم) eftir leið ***Ash-Shatibiyyah*** (الشَّاطِبِيَّة), þeirri riwayah sem Medína-mushafinn og flest prentuð eintök Kóransins eru skrifuð í. Þar sem leið ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) býður annan kost er hans aðeins getið til upplýsingar.
- **Heimildir:** grunnur bókarinnar eru verk imamsins Ibn al-Jazari: ***Al-Muqaddimah al-Jazariyyah*** (المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة), *an-Nashr* og *at-Tamhid*. Síðan kemur *ar-Ri'ayah* eftir Makki ibn Abi Talib um lýsingu stafanna og eiginleika þeirra, og *Hidayat al-Qari* eftir al-Marsafi um smáatriði, dæmi og kennsluröð.
- **Texti Kóransins:** hvert dæmi úr Kóraninum var sótt sjálfvirkt úr stafrænum texta Indo-Pak-mushafs Fahd konungs-miðstöðvarinnar; ekkert var slegið inn handvirkt. Það er sett með nastaleeq-letri miðstöðvarinnar (KFGQPC Nastaleeq).
- **Tilvísanir:** vers *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah* eru tölusett eftir algengri talningu 109 versa. Fyrir hinar bækurnar er nefndur sá staður þar sem efnið er rætt í stað blaðsíðutals, því útgáfur eru ólíkar.
- **Skoðanamunur:** þar sem fræðimenn greinir á eru sjónarmiðin rakin stuttlega og síðan það sem tíðkast hjá Hafs eftir leið ash-Shatibiyyah.

Heimildirnar

Imam Ibn al-Jazari (751 til 833 e.H.)

Shams ad-Din Abu al-Khayr Muhammad ibn Muhammad ibn Muhammad ibn 'Ali ibn Yusuf al-Jazari frá Damaskus, shafi'ískur fræðimaður, var fremsti meistari upplestrar á sinni tíð og síðasta stóra yfirvaldið í fræðum Qira'at. Hann fæddist í Damaskus árið 751 e.H. og lést í Shiraz árið 833 e.H. Meðal verka hans á þessu sviði eru ljóðið sem þekkt er sem *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah*; *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, skrifað snemma á fræðimannsferli hans; *an-Nashr fi al-*

Qira'at al-'Ashr, víðtækasta og vandlegast staðfesta verkið um lestrarhætti sem fjöldinn hefur flutt; og bundna útgáfa þess, *Tayyibat an-Nashr*. Þess vegna eru orð hans grunnur þessarar bókar.

Makki ibn Abi Talib al-Qaysi (355 til 437 e.H.)

Abu Muhammad Makki ibn Abi Talib Hammush al-Qaysi fæddist í Kairouan árið 355 e.H. og lést í Córdoba árið 437 e.H.; hann var meistari í Qira'at og arabísku. Verk hans *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah* er ein elsta bókin sem helguð er tajweed eingöngu. Hún er ítarlegust í að lýsa stöfunum einum af öðrum, skýra eiginleika þeirra og heiti og vara við villum sem lesarar gera í hverjum staf.

Shaykh 'Abd al-Fattah al-Marsafi (d. 1409 e.H.)

Shaykh 'Abd al-Fattah ibn as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi frá Egyptalandi var fræðimaður í Qira'at á fjórtándu öld e.H. Verk hans *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari* er meðal fullkomnustu nútímabóka um tajweed í riwayah Hafs, þekkt fyrir kennsluröð sína, mörg dæmi og umfjöllun um fín atriði og sérstök orð.

Hugtök

Fræðiorð þessara fræða eru varðveitt í arabískri mynd sinni á öllum tungumálum bókarinnar, því þau eru föst heiti sem nemandi ætti að læra eins og þau eru. Í þessari útgáfu er hvert hugtak skrifað með latneskum stöfum, með arabísku myndinni í sviga þegar það kemur fyrst fyrir í hverjum kafla, til dæmis ***Ghunnah*** (الغُنَّة). Aftast í bókinni er orðalisti.

Litaleiðarvísir

Í dæmunum úr Kóraninum eru aðeins litaðir þeir stafir sem reglan á við; afgangurinn af orðinu er svartur. Hver litur hefur eina fasta merkingu í allri bókinni:

- Ghunnah: Ikhfa', Iqlab, Idgham bi-Ghunnah, tvöfalt Nun og Mim
- Izhar: Halqi, Shafawi, Qamari
- Stafur sem er skrifaður en ekki borinn fram, eða rennur alveg saman án Ghunnah
- Qalqalah
- Madd tveggja slaga: Tabi'i, Badal, Silah Sughra, 'Iwad
- Madd fjögurra eða fimm slaga: Muttasil, Munfasil, Silah Kubra
- Madd Lazim sex slaga
- Madd 2, 4 eða 6 slaga: 'Arid li-s-Sukun og Lin við stöðvun
- Tafkhim (þungur)
- Tarqiq (léttur)
- Stafurinn sem fjallað er um í dæminu
- Sértilvik: Sakt, Imalah, Tashil, Ishmam

Hvernig litirnir eru notaðir

مِنۢ بَعۡدِ

Al-Baqarah 2:27
Iqlab: Nun verður að Mim, með Ghunnah

سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ

Al-Baqarah 2:6
Madd Muttasil

Athugið

Þessi bók hjálpar til við skilning en kemur ekki í stað þess að læra hjá kennara. Tajweed er tekið við með ***Mushafahah*** (المُشَافَهَة) frá færum kennara sem hlustar á nemandann og leiðréttir hann, eins og félagarnir tóku við því frá Spámanninum ﷺ.

KAFLI 1

Inngangur að fræðum tajweed

1.1 Skilgreining á tajweed

Málfræðilega merkir tajweed að bæta eða gera framúrskarandi. **Fræðilega** er það að bera fram hvern staf frá myndunarstað hans og gefa honum rétt hans (حقّ) og það sem honum ber (مستحقّ) af eiginleikum. Imam Ibn al-Jazari skilgreindi það svona:

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا

٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ

٣٢ مُكَمِّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ

٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

Réttur stafs eru varanlegir eiginleikar hans sem yfirgefa hann aldrei, svo sem ***Jahr*** (الجَهْر), ***Shiddah*** (الشِّدَّة) og ***Isti'la'*** (الاسْتِعْلَاء). Það sem honum **ber** er það sem leiðir af þessum eiginleikum eða af nágrannastöfum, svo sem ***Tafkhim*** (التَّفْخِيم) og ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق), ***Izhar*** (الإِظْهَار), ***Idgham*** (الإِدْغَام), ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء), ***Madd*** (المَدّ) og ***Qasr*** (القَصْر). „Að færa hvern staf aftur til uppruna síns“ merkir að bera hann fram frá myndunarstað hans; „að bera hann fram í hliðstæðu sinni eins og í sjálfum sér“ merkir að gefa sama staf sama eiginleika alls staðar, en ekki lesa hann vel á einum stað og hirðuleysislega á öðrum.

Síðan útskýrir imaminn að þetta eigi að gera mjúklega, án áreynslu eða ýkja, og að það náist aðeins með æfingu, það er miklum endurtekningum hjá færum kennara.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 30 til 33; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على حقيقة التجويد في مقدمة الكتاب; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب معنى التجويد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تعريف التجويد.

1.2 Viðfangsefni, gagnsemi og staða

- **Viðfangsefni:** orð Kóransins hvað varðar að gefa stöfum þeirra rétt þeirra og það sem þeim ber.
- **Gagnsemi:** að vernda tunguna gegn villum í Bók Allah og lesa hana eins og hún var opinberuð.
- **Upphafsmaður:** í framkvæmd Spámaðurinn ﷺ, sem fékk það frá Jibril og kenndi félögunum. Sem rituð fræði meistarar upplestrar og tungumáls; meðal þeirra fyrstu sem skrifuðu sérstaklega um það var Abu Muzahim al-Khaqani (d. 325 e.H.) í ljóði sínu sem rímar á Ra', og síðan Makki í *ar-Ri'ayah*.

Staða: að læra reglurnar fræðilega er sameiginleg skylda, en að beita þeim við upplestur er skylda hvers þess sem les Kóraninn. Imam Ibn al-Jazari segir:

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ — مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ

٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلٰهُ أَنْزَلَا — وَهٰكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا

٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ — وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ

Sönnunin er versið ﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ۝٤﴾ (Al-Muzzammil 73:4). Ibn al-Jazari greinir frá í *an-Nashr* eftir 'Ali (Allah sé ánægður með hann) að ***Tartil*** (التَّرْتِيل) sé „tajweed stafanna og þekking á stöðvunarstöðum“. Ljóðlínan hefur tvo lestrarhætti, „sá sem les ekki Kóraninn með tajweed“ og „sá sem les ekki Kóraninn rétt“, og báðir merkja að það sé synd að vanrækja réttan framburð.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 27 til 29; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب في معرفة حكم التجويد وأدلته; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: حكم التجويد.

1.3 Lahn (villa) og tegundir hennar

Lahn (اللَّحْن) er villa og frávik frá því rétta í upplestri. Hún er af tveimur tegundum:

Tegund	Skilgreining	Dæmi	Staða
Lahn Jali (اللَّحْن الجَلِيّ)	Augljós villa sem spillir orðinu, sem lesarar og aðrir þekkja og getur breytt merkingunni.	Að skipta staf eða sérhljóði út fyrir annan, gefa staf með sérhljóði sukun eða þöglum staf sérhljóð, til dæmis að lesa Ta í ﴿أَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) með damma.	Bannað samkvæmt einróma áliti.
Lahn Khafi (اللَّحْن الخَفِيّ)	Villa sem spillir tajweed en ekki merkingunni; aðeins færir lesarar taka eftir henni.	Að sleppa Ghunnah eða Ikhfa', stytta skylt Madd eða gera léttan staf þungan.	Ekki leyfð, að mati meistara upplestrar, þeim sem getur lært; sumir telja hana óæskilega.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على اللحن; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: اللحن وأقسامه.

1.4 Hraði upplestrar

Upplestur hefur nokkur hraðastig, og eru þau öll leyfð svo lengi sem reglum tajweed er fylgt:

Hraði	Lýsing
Tahqiq (التَّحْقِيق)	Hægasti, með fullu Madd og heilum sérhljóðum; hentar til kennslu.

Hraði	Lýsing
Tartil	Rólegur, yfirvegaður upplestur með íhugun; besti hraðinn. Sumir telja hann sama og Tahqiq.
Tadwir (التَّدْوِير)	Meðalhraði milli Tahqiq og Hadr.
Hadr (الحَدْر)	Hraður upplestur þar sem reglunum er haldið; oftast notaður til upprifjunar.

Algeng villa

Hraði sem lætur staf eða sérhljóð falla niður eða styttir skylt Madd er villa, ekki *Hadr*.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: مراتب القراءة; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب مراتب القراءة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب القراءة.

1.5 Qira'ah, riwayah og tariq

Lestrarháttur sem eignaður er einum hinna tíu imama kallast ***Qira'ah*** (القِرَاءَة), til dæmis lestrarháttur 'Asim. Sá sem eignaður er flytjanda hans er ***Riwayah*** (الرِّوَايَة), til dæmis Hafs frá 'Asim. Sá sem eignaður er þeim sem komu á eftir flytjandanum er ***Tariq*** (الطَّرِيق), til dæmis leið ash-Shatibiyyah, ljóðið *Hirz al-Amani* eftir imaminn al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi (d. 590 e.H.). Samkvæmt Ibn al-Jazari er lestrarháttur ósvikinn þegar hann uppfyllir þrjú skilyrði: samræmi við arabísku á einhvern gildan hátt, samræmi við letur eins hinna úthmönsku eintaka þó ekki sé nema hugsanlega, og ósvikna flutningskeðju.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: أركان القراءة الصحيحة في مقدمة الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القراءة والرواية والطريق.

1.6 Siðir upplestrar

- Einlægni gagnvart Allah, að lesa í hreinleika og á hreinum stað.
- Að leita skjóls í upphafi, og Basmalah í upphafi súranna (sjá næsta kafla).
- Íhugun og auðmýkt, og að fegra röddina án áreynslu, eins og í hadithinu „Prýðið Kóraninn með röddum ykkar“ (Abu Dawud, an-Nasa'i).
- Þolinmæði við nám, því Spámaðurinn ﷺ sagði: „Sá sem er fær í Kóraninum er með hinum göfugu, réttlátu skrifurum, og sá sem les hann stamandi og með erfiðismunum fær tvöföld laun“ (Bukhari og Muslim).

KAFLI 2

Isti'adhah og Basmalah

2.1 Isti'adhah

Isti'adhah (الاسْتِعَاذَة) er að segja fyrir upplesturinn أعوذ بالله من الشيطان الرجيم („Ég leita skjóls hjá Allah gegn hinum bölvaða djöfli“). Lesarar kjósa þetta orðalag því það samræmist orðum Kóransins: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾﴾ (An-Nahl 16:98). Flestir fræðimenn telja það ráðlagt í upphafi upplestrar; sumir telja það skylt.

Upphátt eða í hljóði

Það er sagt upphátt þegar upplesturinn er upphátt og einhver hlustar, svo að áheyrandinn fylgist með frá upphafi. Það er sagt í hljóði þegar lesið er í hljóði, einn, í bæn, eða í hópi sem les til skiptis og maður er ekki fyrstur.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الاستعاذة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الاستعاذة.

2.2 Basmalah

Basmalah (البَسْمَلَة) er að segja بسم الله الرحمن الرحيم. Hafs les hana í upphafi hverrar súru nema Bara'ah (at-Tawbah), hvort sem hann byrjar á súrunni eða tengir hana við þá á undan. Sá sem byrjar í miðri súru má segja hana eða sleppa henni; margir meistarar kjósa að segja hana.

2.3 Leiðir til að tengja í upphafi súru

Þegar byrjað er í upphafi súru eru fjórar leiðir leyfðar fyrir Isti'adhah, Basmalah og upphaf súrunnar:

Leið	Hvernig
Qat' al-jami'	Stoppa eftir Isti'adhah, stoppa eftir Basmalah, byrja síðan súruna.
Stoppa eftir það fyrsta, tengja annað við það þriðja	Stoppa eftir Isti'adhah, tengja síðan Basmalah við súruna.
Tengja það fyrsta við annað, stoppa á undan því þriðja	Tengja Isti'adhah við Basmalah, stoppa, byrja síðan súruna.
Wasl al-jami'	Tengja öll þrjú í einum andardrætti.

2.4 Basmalah milli tveggja súra

Þegar endir súru er tengdur við upphaf þeirrar næstu eru þrjár leiðir leyfðar en sú fjórða ekki:

Leið	Hvernig	Staða
Qat' al-jami'	Stoppa við enda súrunnar, stoppa eftir Basmalah, byrja síðan.	Leyft
Stoppa eftir það fyrsta, tengja annað við það þriðja	Stoppa við enda súrunnar, tengja síðan Basmalah við þá næstu.	Leyft
Wasl al-jami'	Tengja enda súrunnar, Basmalah og næstu súru.	Leyft
Tengja það fyrsta við annað, stoppa á undan því þriðja	Tengja enda súrunnar við Basmalah og stoppa á henni.	Ekki leyft, því það gefur til kynna að Basmalah tilheyri enda fyrri súrunnar.

2.5 Súran Bara'ah (at-Tawbah)

Í upphafi Bara'ah er engin Basmalah. Sá sem byrjar á henni segir aðeins Isti'adhah og stoppar síðan eða tengir hana við upphafið: ﴿بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ﴾ (At-Tawbah 9:1). Þegar hún er tengd við enda al-Anfal eru þrjár leiðir án Basmalah: stöðvun með andardrætti, ***Sakt*** (السَّكْت) án andardráttar, eða ***Wasl*** (الوَصْل). Þegar byrjað er í miðju hennar greinir meistarana á um Basmalah.

> **Athugið**
>
> Þegar byrjað er í miðri súru á versi sem nefnir djöfulinn eða eitthvað sem ekki hæfir að tengja við nafn Allah, er betra að stoppa eftir Basmalah, eins og í ﴿اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ (Al-Baqarah 2:268).

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب البسملة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: البسملة وأوجهها بين السورتين.

KAFLI 3

Makharij: myndunarstaðir

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ فَجِيمُ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الَاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا

١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ

١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

3.1 Hvað makhraj er og hvernig hann finnst

Makhraj (المَخْرَج) er staðurinn þar sem hljóð stafs stöðvast og gefur honum sérstöðu sína. Til að finna hann er stafurinn gerður þögull eða tvöfaldur, sérhljóðað hamzah sett á undan honum og hann borinn fram; síðan er tekið eftir hvar hljóðið stöðvast: það er makhraj hans, eins og í أَبْ، أَتْ، أَقْ.

Makhraj er annaðhvort **ákveðinn** (muhaqqaq), sem hvílir á tilteknum hluta kverkar, tungu eða vara, eins og hjá flestum stöfum; eða **áætlaður** (muqaddar), sem hvílir ekki á neinum tilteknum hluta, og það er makhraj ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ), því þeir enda ekki fyrr en andardrátturinn endar, eins og imaminn segir: „Madd-stafir sem enda með loftinu.“

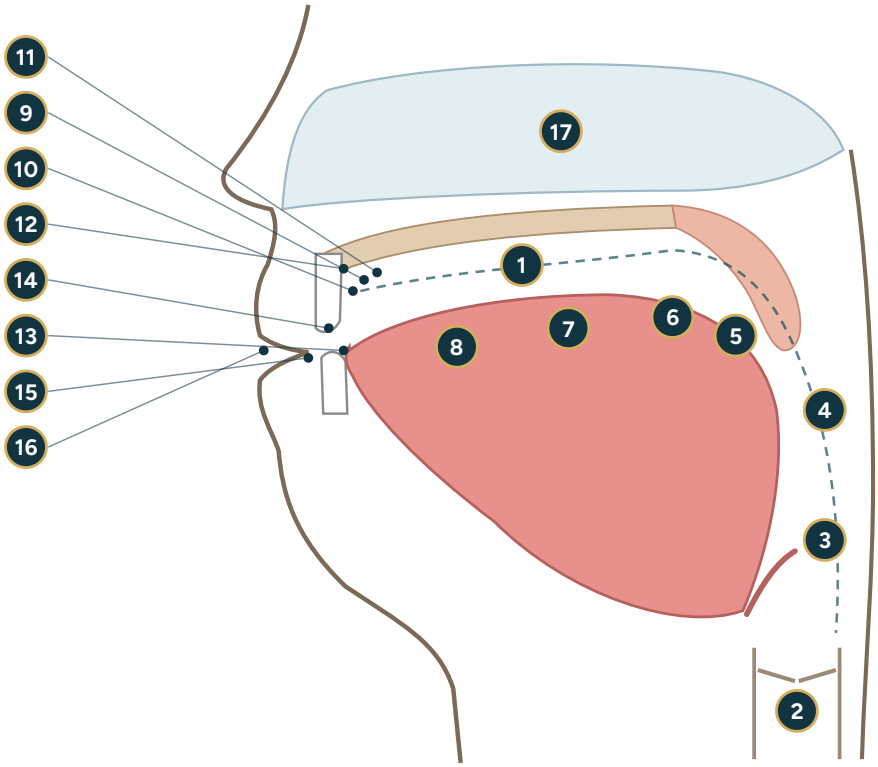
3.2 Fjöldi makharij

Sú skoðun sem Ibn al-Jazari og flestir fræðimenn völdu er að makharij séu **sautján**; það er skoðun al-Khalil ibn Ahmad. Sibawayh og fylgjendur hans, svo sem ash-Shatibi, töldu **sextán** með því að sleppa ***Jawf*** (الجَوْف) og skipta stöfum hans milli kverkarinnar, miðju tungunnar og varanna. Al-

Farra' taldi **fjórtán** og gaf Lam, Nun og Ra' einn sameiginlegan makhraj. Allir falla undir fimm almenn svæði: *Jawf*, ***Halq*** (الحَلْق), ***Lisan*** (اللِّسَان), ***Shafatan*** (الشَّفَتَان) og ***Khayshum*** (الخَيْشُوم).

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 9 til 19; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف.

3.3 Sautján makharij

Mynd 1: áætluð hliðarmynd af munni, kverkum og nefi. Tölurnar eru númer myndunarstaðanna í töflunni.

#	Svæði	Nákvæmur staður	Stafir
1	Jawf	Tóma rýmið inni í kverkum og munni	ا و ي (المدية)
2	Halq	Dýpsti hluti kverkarinnar, næst bringunni	ء ه
3	Halq	Miðja kverkarinnar	ع ح
4	Halq	Fremsti hluti kverkarinnar, við munninn	غ خ
5	Lisan	Aftasti hluti tungunnar með mjúka gómnum fyrir ofan	ق
6	Lisan	Aftasti hluti tungunnar, örlítið framar en Qaf, við góminn	ك
7	Lisan	Miðja tungunnar með harða gómnum fyrir ofan	ج ش ي
8	Lisan	Annar eða báðir tungujaðrarnir við efri jaxlana; vinstri hliðin er auðveldari og algengari	ض

#	Svæði	Nákvæmur staður	Stafir
9	Lisan	Fremri hluti beggja jaðra fram að broddinum, við tannhold efri tannanna	ل
10	Lisan	Tungubroddurinn við tannhold efri framtannanna, örlítið neðar en Lam	ن
11	Lisan	Broddurinn með örlitlu af yfirborði tungunnar við efra tannholdið, örlítið innar en Nun	ر
12	Lisan	Tungubroddurinn við rætur efri framtannanna	ط د ت
13	Lisan	Tungubroddurinn rétt fyrir ofan neðri framtennurnar, með litlu bili	ص ز س
14	Lisan	Tungubroddurinn við brúnir efri framtannanna	ظ ذ ث
15	Shafatan	Innri hluti neðri vararinnar við brúnir efri framtannanna	ف
16	Shafatan	Báðar varir: lokaðar fyrir Ba og Mim, ávalar og opnar fyrir Waw	و ب م
17	Khayshum	Innri aftari hluti nefsins	الغنة

Dæmi úr al-Fatihah

مٰلِكِ

Al-Fatihah 1:4
Alif, úr Jawf (1)

اَلْحَمْدُ

Al-Fatihah 1:2
Ha' úr miðju kverkarinnar (3)

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ

Al-Fatihah 1:7
Ghayn úr fremsta hluta kverkarinnar (4); Dad frá tungujaðrinum (8)

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ

Al-Fatihah 1:6
Sad frá broddinum (13); Qaf frá aftasta hlutanum (5)

نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ

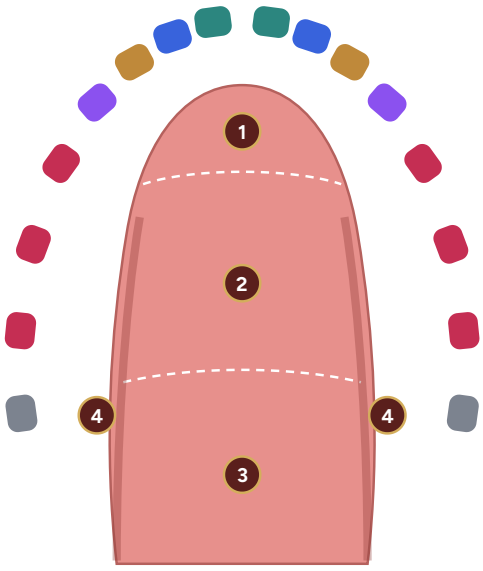
Al-Fatihah 1:5
'Ayn úr miðju kverkarinnar (3); Madd-Ya úr Jawf (1)

الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ

Al-Fatihah 1:7
Dhal frá tannbrúnunum (14); Ta frá rótum þeirra (12)

3.4 Tennurnar og hlutar tungunnar

Nemandinn þarf heiti tannanna og hluta tungunnar, því makharij eru lýst með þeim. Tennurnar eru venjulega þrjátíu og tvær: í hvorum kjálka tvær miðframtennur, tvær hliðarframtennur, tvær augntennur, tveir forjaxlar, sex jaxlar og tveir endajaxlar.

- Thanaya (4): miðframtennur
- Ruba'iyyat (4): hliðarframtennur
- Anyab (4): augntennur
- Dawahik (4): fyrstu forjaxlar
- Tawahin (12): jaxlar
- Nawajidh (4): endajaxlar

1. Tungubroddur: Nun, Ra'; Ta', Dal, Ta; Sad, Zay, Sin; Dha', Dhal, Tha
2. Miðja tungunnar: Jim, Shin og Ya sem er ekki Madd-stafur
3. Aftasti hluti tungunnar: Qaf, síðan Kaf
4. Tveir jaðrar tungunnar: Dad við efri jaxlana, og Lam frá fremri hluta þeirra

Mynd 2: efri tennurnar og tungan séð að ofan. Tölurnar innan sviga telja tennur beggja kjálka.

3.5 Það sem ber að varast

- **Dad og Dha':** þeir stafir sem auðveldast er að rugla saman. Dad kemur frá tungujaðrinum við efri jaxlana, með ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة); Dha' kemur frá tungubroddinum við brúnir efri framtannanna. Ekki má bera Dad fram sem Dha' né sem þungt Dal.
- **Hamzah og Ha':** þeir koma frá fjarlægasta punktinum, svo gætið þess að bera þá fram að fullu, sérstaklega þögult Ha' og Ha' í enda orðs.
- **'Ayn og Ha':** gættu þess að breyta ekki 'Ayn í Hamzah eða Ha' í létt Ha', eins og margir sem ekki eru arabar gera.
- **Tha, Dhal og Dha':** tungubroddurinn þarf að koma örlítið út til að snerta brúnir framtannanna; ekki má bera þá fram sem Sin eða Zay.

> **Athugasemd**
> Á undan Alif er alltaf fathah, á undan Madd-Waw dammah og á undan Madd-Ya kasrah. Þegar Waw eða Ya er þögult á eftir fathah er það stafur ***Lin*** (اللِّين) og kemur ekki úr Jawf: Waw kemur frá vörunum og Ya frá miðju tungunnar.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف وذكر الأسنان; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف وأسماء الأسنان.

KAFLI 4

Sifat: eiginleikar stafanna

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ

٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَثَّهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ

٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ

٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ

٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جِدٍ وَاللِّينُ

٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا

٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

4.1 Skilgreining og gagnsemi

Sifah (الصِّفَة) er sá háttur sem stafur myndast á við makhraj sinn: hvort andardrátturinn streymir eða er haldið, hvort hljóðið streymir eða er haldið, hvort tungan lyftist eða er niðri og svo framvegis. Makhraj ákveður hvar stafurinn myndast; sifah ákveður hvernig.

- **Fyrsta gagnsemi:** að greina sundur stafi sem deila makhraj; án sifat væru Ta', Dal og Ta eitt hljóð.
- **Önnur:** að bæta framburð stafa frá ólíkum makharij.
- **Þriðja:** að þekkja sterku og veiku stafina, til að vita hvar samruni er leyfður og hvar ekki.

Sifat eru af tveimur gerðum: ***Sifat Lazimah*** (الصِّفَات اللَّازِمَة), sem yfirgefa stafinn aldrei og eru efni þessa kafla; og ***Sifat 'Aridah*** (الصِّفَات العَارِضَة), sem birtast í sumum aðstæðum en ekki öðrum, svo sem Tafkhim og Tarqiq, Izhar, Idgham, Iqlab, Ikhfa', Madd og Qasr. Ibn al-Jazari taldi sautján varanlega eiginleika, en Makki nefndi í *ar-Ri'ayah* mun fleiri eiginleika og heiti. Þeir eru af tveimur tegundum: með andstæðu og án andstæðu.

4.2 Eiginleikar með andstæðu

Eiginleiki	Skilgreining	Stafir
Hams (الهَمْس)	Andardrátturinn streymir þegar stafurinn er borinn fram, vegna veiks þrýstings á makhraj	فَحَثَّهُ شَخْصٌ سَكَتْ (10)
Jahr (الجَهْر)	Andardrættinum er haldið vegna sterks þrýstings á makhraj	Allir hinir (18)

Eiginleiki	Skilgreining	Stafir
Shiddah (الشِّدَّة)	Hljóðinu er haldið vegna fulls þrýstings á makhraj	أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ (8)
Tawassut (التَّوَسُّط)	Hljóð milli Shiddah og Rakhawah	لِنْ عُمَرْ (5)
Rakhawah (الرَّخَاوَة)	Hljóðið streymir vegna veiks þrýstings	Afgangurinn (15)
Isti'la' (الاسْتِعْلَاء)	Aftasti hluti tungunnar lyftist í átt að gómnum	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ (7)
Istifal (الاسْتِفَال)	Tungan helst niðri, frá gómnum	Afgangurinn (21)
Itbaq (الإِطْبَاق)	Hluti tungunnar þrýstist að gómnum og hljóðið lokast á milli þeirra	ص ض ط ظ (4)
Infitah (الانْفِتَاح)	Tungan helst aðskilin frá gómnum og loftið fer á milli	Afgangurinn (24)
Idhlaq (الإِذْلَاق)	Stafurinn er léttur og hraður og kemur frá tungubroddi eða vör	فِرَّ مِنْ لُبِّ (6)
Ismat (الإِصْمَات)	Orðrétt «aðhald»; fræðilega þyngd (ekki Tafkhim): ekkert arabískt orð með fjórum eða fimm stofnstöfum er myndað úr þessum stöfum einum	Afgangurinn (22)

Athugasemd

Tölurnar í töflunni miðast við tuttugu og átta stafi, án Madd-Alif. Sá sem telur Alif með bætir einum við Jahr, Rakhawah, Istifal, Infitah og Ismat: 19, 16, 22, 25 og 23.

4.3 Eiginleikar án andstæðu

Eiginleiki	Skilgreining	Stafir
Safir (الصَّفِير)	Aukalegt hvellt hljóð eins og fuglablístur	ص ز س
Qalqalah (القَلْقَلَة)	Makhraj titrar þegar stafurinn er þögull og gefur skýrt bergmál	قُطْبُ جَدٍ
Lin (اللِّين)	Stafurinn kemur út auðveldlega, án áreynslu	Þögult Waw og Ya á eftir fathah
Inhiraf (الانْحِرَاف)	Stafurinn sveigist, eftir að hafa yfirgefið makhraj sinn, í átt að öðrum	ل ر
Takrir (التَّكْرِير)	Tungubroddurinn titrar við Ra'; þetta er lært til að forðast það	ر
Tafashshi (التَّفَشِّي)	Loftið dreifist um munninn	ش

Eiginleiki	Skilgreining	Stafir
Istitalah (الاسْتِطَالَة)	Hljóðið teygir sig eftir tungujaðrinum framan frá og aftur	ض

Sumir fræðimenn, svo sem al-Marsafi, bæta við ***Ghunnah*** (الغُنَّة) fyrir Nun og Mim og ***Khafa'*** (الخَفَاء) (huldu) fyrir Madd-stafina og Ha'.

Dæmi

كُوِّرَتْ

At-Takwir 81:1

Hams í þöglu Ta: andardrátturinn streymir

قَدْ اَفْلَحَ

Al-Mu'minun 23:1

Jahr, Shiddah og Qalqalah í Dal

الصِّرَاطَ

Al-Fatihah 1:6

Itbaq og Isti'la' í Sad og Ta'

اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝٢

Al-Ikhlas 112:2

Safir í Sad

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Al-Baqarah 2:20

Tafashshi í Shin

وَلَا الضَّآلِّيْنَ

Al-Fatihah 1:7

Istitalah í Dad

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 20 til 26; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: ذكر ألقاب الحروف وصفاتها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: صفات الحروف.

4.4 Tafla yfir eiginleika hvers stafs

Fyrstu fimm dálkarnir gefa einn eiginleika úr hverju pari: (1) Hams eða Jahr, (2) Shiddah, Tawassut eða Rakhawah, (3) Isti'la' eða Istifal, (4) Itbaq eða Infitah, (5) Idhlaq eða Ismat. Hver stafur hefur að minnsta kosti fimm eiginleika og getur haft allt að sjö.

Stafur	1	2	3	4	5	Aðrir
ء	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ب	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Idhlaq	Qalqalah
ت	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ث	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ج	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ح	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
خ	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·
د	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ذ	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ر	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf, Takrir

Stafur	1	2	3	4	5	Aðrir
ز	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
س	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
ش	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Tafashshi
ص	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Safir
ض	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Istitalah
ط	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Qalqalah
ظ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	·
ع	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Ismat	·
غ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·
ف	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Idhlaq	·
ق	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Infitah	Ismat	Qalqalah
ك	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ل	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf
م	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ن	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ه	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
و	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin
ي	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin

Lin í þessari töflu á aðeins við Waw og Ya þegar þau eru hljóðlaus á eftir fathah.

4.5 Sterkt og veikt

Sterkir eiginleikar: Jahr, Shiddah, Isti'la', Itbaq, Safir, Qalqalah, Inhiraf, Takrir, Tafashshi, Istitalah og Ghunnah. Veikir eiginleikar: Hams, Rakhawah, Istifal, Infitah, Lin og Khafa'. Tawassut, Idhlaq og Ismat teljast hvorki sterkir né veikir samkvæmt al-Marsafi og öðrum. Stafur er sterkur eða veikur eftir því hve marga sterka eiginleika hann sameinar; sterkasti stafurinn er Ta' og sá veikasti Ha'.

> **Athugasemd**
>
> Eiginleikarnir greina sundur stafi sem deila makhraj: Ta', Dal og Ta koma frá sama stað, en aðeins Ta' hefur Isti'la' og Itbaq, aðeins Ta hefur Hams, og Dal hefur Jahr og Shiddah án Itbaq. Hið sama á við um Sad, Zay og Sin, og Dha', Dhal og Tha.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب ذكر الحروف القوية والضعيفة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تقسيم الصفات إلى قوية وضعيفة.

KAFLI 5

Stafirnir einn af öðrum

Eftir makharij og sifat þarf lesarinn að þekkja hvern staf fyrir sig: makhraj hans, helstu eiginleika og þær villur sem verða við framburð hans. Þetta er aðferð imamsins Makki í *ar-Ri'ayah*, þar sem hann helgaði hverjum staf sérstakan kafla. Imam Ibn al-Jazari varaði í Muqaddimah við stöfum og orðum þar sem villur eru algengar.

5.1 Tafla stafanna með helstu viðvörunum

Stafur	Nr. makhraj	Aðalatriði
ا	1	Fylgir stafnum á undan að þyngd eða léttleika; aldrei þungt á eftir léttum staf.
ء	2	Borið fram mjúklega, án þrýstings; skýrt þegar það er þögult; létt aðeins þar sem það er flutt.
ه	2	Veikasti og huldasti stafurinn; skýrt í miðju og enda, sérstaklega endurtekið eða þögult.
ع	3	Má ekki verða Hamzah; þögult er það skýrt með Tawassut, ekki spennt.
ح	3	Má ekki verða létt Ha' eða Kha'; skýrt við hlið 'Ayn eða Ha'.
غ	4	Þungt án ýkja; má ekki verða Qaf.
خ	4	Þungt án þess að ýkja það í átt að Qaf eða Ghayn.
ق	5	Shiddah, Jahr og Isti'la'; má ekki verða Kaf eða Ghayn; Qalqalah þegar það er þögult.
ك	6	Hams þess og Shiddah verða að vera skýr, sérstaklega við endurtekningu.
ج	7	Spennt og raddað; má ekki mýkjast eins og Shin; Qalqalah þegar það er þögult.
ش	7	Tafashshi þess verður að vera skýrt, sérstaklega þögult eða tvöfalt.
ي	7	Frá miðju tungunnar þegar það er ekki Madd-stafur; tvöfaldið ekki einfalt Ya.
ض	8	Frá tungujaðrinum með ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة); má ekki verða Dha' eða þungt Dal.
ل	9	Létt, nema í nafni Allah á eftir fathah eða dammah; haldið sukun þess fullu.
ن	10	Hefur innbyggt Ghunnah, fullkomlega heyrt þegar það er tvöfalt, hulið eða samrunnið.

Stafur	Nr. makhraj	Aðalatriði
ر	11	Felið titring þess, sérstaklega tvöfalt; það hefur reglur um þyngd og léttleika.
ط	12	Sterkasti stafurinn; Qalqalah þegar það er þögult; Itbaq þess helst þegar það rennur saman við Ta.
د	12	Qalqalah þegar það er þögult; aldrei þungt.
ت	12	Hams þess verður að vera skýrt; má ekki verða þungt eins og Ta'.
ص	13	Itbaq, Isti'la' og Safir; má ekki verða Sin.
ز	13	Raddað með Safir; má ekki verða Sin.
س	13	Óraddað með Safir; má ekki verða Sad á undan þungum staf.
ظ	14	Tungubroddur við tennurnar, með Itbaq; má ekki verða þungt Zay.
ذ	14	Má ekki verða Zay eða Dal.
ث	14	Má ekki verða Sin eða Ta.
ف	15	Létt og óraddað; ekki þungt við hlið þungs stafs.
و	16	Með ávölum vörum; Madd-Waw er lengt, ekki tvöfaldað og rennur ekki saman við næsta Waw.
ب	16	Spennt og raddað; aldrei þungt; Qalqalah þegar það er þögult.
م	16	Með lokuðum vörum; létt á undan þungum staf; Ghunnah heyrist þegar það er tvöfalt.

Heimildir: Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف حرفًا حرفًا; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلام على كل حرف وما يجب له.

5.2 Að halda léttu stöfunum léttum

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ — وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ

٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا — اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا

٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ — وَالْمِيمَ مِنْ مَخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ

Skáldið býður að allir stafir ***Istifal*** (الاسْتِفَال) haldist léttir og nefnir þá þar sem villur eru algengar: **Alif** er aldrei þungt á eftir léttum staf; **Hamzah** í upphafi orða; **Lam** við hlið nafns Allah eða þungs stafs; og **Mim** við hlið þungs stafs.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 Hamzah er létt í upphafi	اِهْدِنَا Al-Fatihah 1:6 Létt Hamzah	وَلْيَتَلَطَّفْ Al-Kahf 18:19 Lam helst létt á undan Ta'
وَلَا الضَّآلِّيْنَ Al-Fatihah 1:7 Lam í *wa-la* helst létt á undan Dad	فِيْ مَخْمَصَةٍ Al-Ma'idah 5:3 Mim helst létt á undan Kha'	فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ ۙ Al-Baqarah 2:10 Mim helst létt á undan þungu Ra'

5.3 Ba, Jim og Qalqalah-stafirnir

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي
٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَجُبِّ الصَّبْرِ
٣٩ وَبَيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا

وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي
رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ
وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

Ba er létt; forðist að gera það þungt í orðum eins og ﴿وَبَرْقٌ﴾ (Al-Baqarah 2:19) og ﴿وَبٰطِلٌ﴾ (Al-A'raf 7:139), eða að veikja það í ﴿بِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:15). Haldið Shiddah og Jahr í Ba og Jim, sérstaklega tvöföldum eða þöglum, svo að hvorki andardráttur né hljóð streymi með þeim, eins og í þessum dæmum:

Ba og Jim, tvöföld og þögul

اَشَدُّ حُبًّا Al-Baqarah 2:165	وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ Al-Balad 90:17	بِرَبْوَةٍ Al-Baqarah 2:265
اجْتُثَّتْ Ibrahim 14:26	اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ Al-Baqarah 2:197	وَالْفَجْرِ ۝١ Al-Fajr 89:1

Síðan býður hann að gera ***Qalqalah*** (القَلْقَلَة) skýra í stöfum hennar þegar þeir eru þöglir, og bendir á að hún sé skýrari við stöðvun. Nánar í kaflanum um Qalqalah.

5.4 Ha' og Sin

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقَّ — وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

Gerið Ha' skýrt þegar það er endurtekið eða við hlið skylds stafs, eins og í ﴿حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ (Yusuf 12:51) og ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22). Forðist að gera Sin þungt á undan Ta' eða Qaf svo það verði Sad, eins og í ﴿يَسْطُوْنَ﴾ (Al-Hajj 22:72), ﴿يَسْقُوْنَ﴾ (Al-Qasas 28:23) og ﴿الْمُسْتَقِيْمَ﴾ (Al-Fatihah 1:6).

5.5 Sukun, Infitah og Shiddah

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا — أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا

٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى — خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى

٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا — كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا

- **Fullt sukun:** í þöglu Lam, Nun, Mim eða Ghayn á undan skyldum staf; bætið ekki við sérhljóði og látið ekki renna saman, eins og í ﴿وَاِذْ جَعَلْنَا﴾ (Al-Baqarah 2:125), ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7), ﴿الْمَغْضُوْبِ﴾ (Al-Fatihah 1:7) og ﴿ضَلَلْنَا﴾ (As-Sajdah 32:10).
- **Hreint Infitah:** í Dhal og Sin, svo að ﴿مَحْذُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:57) ruglist ekki við ﴿مَحْظُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:20), né ﴿وَعَسٰٓى﴾ (Al-Baqarah 2:216) við ﴿وَعَصٰٓى﴾ (Taha 20:121).
- **Að halda Shiddah:** í Kaf og Ta þegar þau endurtakast, eins og í ﴿بِشِرْكِكُمْ ؕ﴾ (Fatir 35:14), ﴿تَتَوَفّٰىهُمُ﴾ (An-Nahl 16:28) og ﴿وَالْفِتْنَةُ﴾ (Al-Baqarah 2:191).

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 34 til 49; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فصل في تجويد الحروف وتصحيحها; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: التنبيهات على بعض الحروف.

5.6 Dad og Dha'

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ — مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي

٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ — أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ

٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا — اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا

٥٥ أَظْفَرَ ظَنَّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى — عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا

٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا — كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ

٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ — وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ

٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ — وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظِّ لَا الْحَضِّ عَلَى الطَّعَامِ — وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي

٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ — أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ

٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ — وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

Vegna þess að Dad og Dha' hljóma líkast safnaði skáldið saman öllum orðum Kóransins með Dha'; allt annað er skrifað með Dad. Meðal róta þess eru: الظَّعن، الظِّل، الظُّهر، العَظْم، الحفظ، اليَقَظة، الإنظار، اللفظ، الظاهر، لظى، الشُّواظ، الكَظْم، الظلم، الغِلظة، الظلام، الظُّفُر، الانتظار، الظمأ، الظن، الوعظ، ظلّ، المحظور، الفظ، النظر، الغيظ، الحظ.

Hann undanskildi orð skrifuð með Dad sem hljóma líkt: ﴿عِضِينَ﴾ (Al-Hijr 15:91), ﴿نَاضِرَةٌ﴾ (Al-Qiyamah 75:22), ﴿نَضْرَةَ﴾ (Al-Insan 76:11), ﴿نَضْرَةً﴾ (Al-Mutaffifin 83:24), ﴿تَغِيضُ﴾ (Ar-Ra'd 13:8), ﴿وَغِيضَ﴾ (Hud 11:44) og ﴿يَحُضُّ﴾ (Al-Haqqah 69:34). Í ﴿بِضَنِينٍ﴾ (At-Takwir 81:24) eru lestrarhættir ólíkir; Hafs les það með Dad.

Þegar Dad mætir Dha' eða skyldum staf verður að gera báða skýra svo annar renni ekki saman við hinn:

Skýr aðgreining

فَمَنِ اضْطُرَّ Al-Baqarah 2:173	يَعَضُّ الظَّالِمُ Al-Furqan 25:27	اَنْقَضَ ظَهْرَكَ Ash-Sharh 94:3
جِبَاهُهُمْ At-Tawbah 9:35 Bæði Ha' skýr	اَفَضْتُمْ Al-Baqarah 2:198	اَوَعَظْتَ Ash-Shu'ara 26:136

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 52 til 61; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الضاد والظاء; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الضاد وباب الظاء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الفرق بين الضاد والظاء.

KAFLI 6

Tafkhim og Tarqiq: þungir og léttir stafir

6.1 Skilgreiningar

Tafkhim (التَّفْخِيم) merkir málfræðilega að fita; fræðilega er það fylling sem kemur í hljóð stafs svo munnurinn fyllist af bergmáli þess. ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق) merkir að þynna; fræðilega er það þynning hljóðsins svo munnurinn fyllist ekki af bergmáli þess.

6.2 Stafirnir eftir þyngd

Flokkur	Stafir	Regla
Stafir Isti'la'	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ	Alltaf þungir; þyngstir eru Itbaq-stafirnir: Sad, Dad, Ta', Dha'
Stafir Istifal	Allir hinir	Alltaf léttir, nema þrír
Stundum þungir, stundum léttir	الألف، واللام من اسم الله، والراء	Eftir aðstæðum, eins og skýrt er hér á eftir

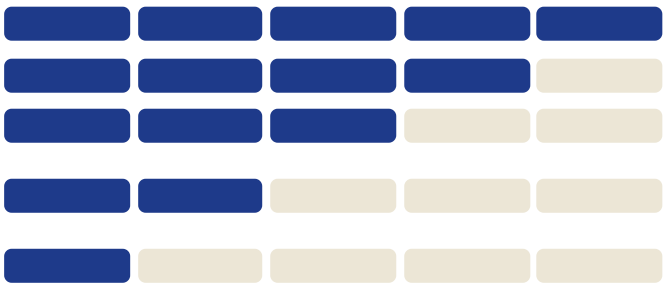
Á sama hátt fylgir ***Ghunnah*** (الغُنَّة) í ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء) stafnum á eftir: þung á undan stöfum Isti'la', eins og í ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25), og létt á undan hinum, eins og í ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164).

6.3 Stig þyngdar

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا — الِاطْبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا

Þungir stafir eru ekki allir jafn þungir. Eftir stafnum sjálfum eru Itbaq-stafirnir þyngri en aðrir stafir Isti'la', eins og skáldið segir: „og greindu Itbaq sem sterkara, eins og í *qala* og *al-'asa*.“ Eftir sérhljóðinu tilgreindi hópur síðari fræðimanna fimm stig, en aðrir þrjú (fathah, síðan dammah, síðan kasrah) og tengdu þögla stafinn við sérhljóðið á undan. Jafnvel lægsta stigið er enn þungt, ekki létt.

Fathah og síðan Alif ﴿قَالَ﴾ (Al-Baqarah 2:30)

Fathah án Alif ﴿ضَرَبَ﴾ (Ibrahim 14:24)

Dammah ﴿قُتِلَ﴾ (Al-Buruj 85:4)

Sukun ﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27)

Kasrah ﴿قِيْلَ﴾ (Al-Baqarah 2:11)

Þessi fimm stig fylgja skoðun sumra síðari fræðimanna.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 45; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الكلام على تفخيم الحروف وترقيقها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب التفخيم.

6.4 Alif

Alif er í sjálfu sér hvorki þungt né létt; það fylgir stafnum á undan: þungt á eftir þungum staf, eins og í ﴿قَالَ﴾ (Al-Baqarah 2:30) og ﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7), og létt á eftir léttum, eins og í ﴿وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا﴾ (Al-Baqarah 2:28). Skáldið varar við að gera það þungt á eftir léttum staf: „varastu að gera Alif þungt.“

قَالَ	وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا	النَّارَ
Al-Baqarah 2:30	Al-Baqarah 2:28	Al-Baqarah 2:174
Þungt Alif á eftir Qaf	Létt Alif á eftir Waw	Létt Alif á eftir Nun

6.5 Lam í nafni Allah

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ

Lam Lafz al-Jalalah (لَام لَفْظ الجَلَالَة) er þungt á eftir fathah eða dammah, og líka þegar byrjað er á því, því þá hefur Hamzat al-Wasl fathah. Það er létt á eftir kasrah, upprunalegri eða tímabundinni, í sama orði eða orðinu á undan. اللّٰهم fylgir sömu reglu.

شَهِدَ اللّٰهُ	مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ؕ	اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ
Ali 'Imran 3:18	Al-Fath 48:29	Al-Baqarah 2:255
Á eftir fathah: þungt	Á eftir dammah: þungt	Í upphafi: þungt
بِسْمِ اللّٰهِ	اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ	قُلِ اللّٰهُمَّ
Al-Fatihah 1:1	Al-Fatihah 1:2	Ali 'Imran 3:26
Á eftir kasrah: létt	Á eftir áfastri kasrah: létt	Á eftir tímabundinni kasrah: létt

Algeng villa

Það er villa að gera Lam í nafni Allah þungt á eftir kasrah, eða létt á eftir fathah eða dammah.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 44; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب اللامات، الكلام على لام اسم الله تعالى; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام لام لفظ الجلالة.

KAFLI 7

Reglur Ra'

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ — كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ

٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا — أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا

٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ — وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

Ra' er stafur Istifal, en þó þungt í sumum tilvikum og létt í öðrum. Margir fræðimenn telja grunnástand þess þungt, og því er orsök léttleikans skýrð. Fyrir Ra' með sérhljóði lítum við á sérhljóð þess; fyrir þögult Ra' á það sem kemur á undan.

7.1 Hvenær Ra' er þungt

Tilvik	Dæmi
Með fathah	﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ﴾ (Al-Baqarah 2:127)
Með dammah	﴿تِلْكَ الرُّسُلُ﴾ (Al-Baqarah 2:253)
Þögult á eftir fathah	﴿مَرْيَمَ﴾ (Maryam 19:16)
Þögult á eftir dammah	﴿تُرْجَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:28)
Þögult á eftir tímabundinni kasrah í upphafi orðs	﴿ارْجِعِيٓ﴾ (Al-Fajr 89:28)
Þögult á eftir kasrah í orðinu á undan	﴿رَبِّ ارْجِعُوْنِ﴾ (Al-Mu'minun 23:99)
Þögult á eftir upprunalegri kasrah, og í orði þess fylgir stafur Isti'la' án kasrah	﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7) ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122) ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14)
Þögult við stöðvun, á undan því þögull stafur (ekki Ya), sem hefur sjálfur fathah eða dammah á undan sér	﴿وَالْعَصْرِ ۝١﴾ (Al-'Asr 103:1) ﴿خُسْرٍ﴾ (Al-'Asr 103:2)
Þögult við stöðvun á eftir Alif eða Madd-Waw	﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ (Al-Baqarah 2:201) ﴿غَفُوْرٌ﴾ (Fatir 35:28)

Á eftir þöglu Ra' sem kemur á eftir kasrah fylgir stafur Isti'la' í sama orði aðeins í fimm orðum: ﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7), ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122), ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14), ﴿مِرْصَادًا﴾ (An-Naba 78:21) og ﴿وَإِرْصَادًا﴾ (At-Tawbah 9:107).

7.2 Hvenær Ra' er létt

Tilvik	Dæmi
Með kasrah	﴿رِجَالٌ﴾ (Al-A'raf 7:46) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ (Al-Baqarah 2:177)
Þögult á eftir upprunalegri kasrah í orði sínu, án stafs Isti'la' á eftir	﴿فِرْعَوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:49) ﴿فِي مِرْيَةٍ﴾ (Hud 11:17) ﴿وَاصْبِرْ﴾ (An-Nahl 16:127)
Þögult við stöðvun á eftir þöglu Ya	﴿قَدِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:20) ﴿خَبِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:234)
Þögult við stöðvun á eftir þöglum staf (ekki Ya) sem fylgir kasrah	﴿لِذِي حِجْرٍ﴾ (Al-Fajr 89:5)
Ra' með Imalah hjá Hafs	﴿مَجْرِيهَا﴾ (Hud 11:41)

7.3 Þar sem hvort tveggja er leyft

Orð	Staða
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	Við tengingu og stöðvun: þungt vegna stafs Isti'la', létt vegna þess að sá stafur hefur kasrah; hvort tveggja er gilt og lesið.
﴿بِمِصْرَ﴾ (Yunus 10:87)	Við stöðvun: hvort tveggja; Ibn al-Jazari valdi þyngd með hliðsjón af tengdum lestri.
﴿عَيْنَ الْقِطْرِ﴾ (Saba 34:12)	Við stöðvun: hvort tveggja; Ibn al-Jazari valdi léttleika með hliðsjón af tengdum lestri.
﴿يَسْرِ﴾ (Al-Fajr 89:4) ﴿فَأَسْرِ﴾ (Hud 11:81) ﴿وَنُذُرِ﴾ (Al-Qamar 54:16)	Við stöðvun: hvort tveggja; margir meistarar kjósa léttleika með hliðsjón af hinu sleppta Ya.

7.4 Titringur Ra'

Skáldið segir: „og feldu titringinn þegar það er tvöfalt.“ Ra' hefur eiginleikann ***Takrir*** (التَّكْرِير), og markmiðið er að fela hann, ekki sýna: lesarinn heldur tungunni fastri við góminn svo broddurinn titri ekki, sérstaklega í tvöföldu Ra', eins og í ﴿الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝٣﴾ (Al-Fatihah 1:3). Að ýkja þetta svo hljóðið kafni er líka villa.

Reglan í stuttu máli

Ra' með sérhljóði er þungt með fathah og dammah og létt með kasrah. Þögult Ra' fylgir því sem kemur á undan: þungt á eftir fathah og dammah, létt á eftir upprunalegri kasrah nema stafur Isti'la' fylgi í orðinu, og þungt á eftir tímabundinni kasrah. Við stöðvun skal líta á stafinn á undan hinum þögla.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 41 til 43; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الراءات; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الراء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الراء.

KAFLI 8

Reglur þögla Lam

Þögla Lam í Kóraninum er af fimm gerðum: ***Lam at-Ta'rif*** (لَام التَّعْرِيف), Lam sagnorðs, Lam smáorðs, Lam boðháttar og Lam nafnorðs. Hvert hefur sína reglu þegar það mætir næsta staf.

8.1 Lam ákveðna greinisins

Lam ákveðna greinisins hefur tvö ástand: ***Izhar Qamari*** (الإِظْهَار القَمَرِيّ) á undan fjórtán stöfum sem safnað er í ابْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ, þar sem Lam er borið skýrt fram með sukun; og ***Idgham Shamsi*** (الإِدْغَام الشَّمْسِيّ) í hinum fjórtán, sem eru upphafsstafir orðanna í طِبْ ثُمَّ صِلْ رَحِمًا تَفُزْ ضِفْ ذَا نِعَمْ دَعْ سُوءَ ظَنٍّ زُرْ شَرِيفًا لِلْكَرَمْ, þar sem Lam er ekki borið fram og næsti stafur tvöfaldast.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 Izhar Qamari	الْكِتٰبُ Al-Baqarah 2:2 Izhar Qamari	الْمُفْلِحُوْنَ Al-Baqarah 2:5 Izhar Qamari
الرَّحْمٰنِ Al-Fatihah 1:3 Idgham Shamsi	وَالشَّمْسِ Ash-Shams 91:1 Idgham Shamsi	الَّذِيْنَ Al-Fatihah 1:7 Idgham Shamsi

8.2 Lam sagnorðs

Þetta er upprunalegt þögult Lam sagnorðs, í þátíð, nútíð eða boðhætti. Það er alltaf borið skýrt fram, nema þegar Lam eða Ra' fylgir, sem það rennur saman við. Gætið þess að bera það skýrt fram á undan Nun, eins og skáldið bendir á: „og *qul na'am*."

وَاِذْ قُلْنَا Al-Baqarah 2:34 Izhar	قُلْ نَعَمْ As-Saffat 37:18 Izhar á undan Nun	فَالْتَقَمَهُ As-Saffat 37:142 Izhar
وَقُلْ رَّبِّ Al-Isra 17:80 Runnið saman við Ra'	فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ Al-Isra 17:23 Runnið saman við Lam	

8.3 Lam smáorðs

Þetta er Lam í هل og بل. Það er borið skýrt fram nema á undan Lam og Ra', þar sem það rennur saman. Undantekningin er ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14): Hafs gerir létt hlé á Lam, svo enginn samruni verður.

بَلْ لَّا Al-Fajr 89:17 Idgham	۬بَل رَّفَعَهُ An-Nisa 4:158 Idgham
بَلْ ۜ رَانَ Al-Mutaffifin 83:14 Sakt hjá Hafs	هَلْ اَتٰى Al-Insan 76:1 Izhar

8.4 Lam boðháttar og Lam nafnorðs

Lam boðháttar stendur á undan sögn í nútíð á eftir ثم ،ف ،و; Lam nafnorðs er upprunalegt Lam inni í nafnorði. Hvort tveggja er alltaf borið skýrt fram.

اَلْسِنَتِكُمْ Ar-Rum 30:22 Lam nafnorðs	وَلْيَتَلَطَّفْ Al-Kahf 18:19 Lam boðháttar	فَلْيَعْبُدُوْا Quraysh 106:3 Lam boðháttar

Athugasemd

Mörg indversk-pakistönsk eintök merkja orðið ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ (Al-Kahf 18:19), því samkvæmt stafatalningu þeirra er það miðja Kóransins.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 50 til 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام اللامات السواكن.

KAFLI 9

Reglur Nun Sakinah og Tanwin

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا

٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ

٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ إِلَّا بِكِلْمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا

٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا الِاخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

9.1 Skilgreiningar

Nun Sakinah (النُّون السَّاكِنَة) er Nun án sérhljóðs sem helst bæði við tengingu og stöðvun; það kemur fyrir í nafnorðum, sagnorðum og smáorðum, inni í orði eða í enda þess. ***Tanwin*** (التَّنْوِين) er aukalegt þögult Nun í enda nafnorðs, borið fram en ekki skrifað; það er borið fram við tengingu og fellur brott við stöðvun, og er skrifað í mushafinum sem tvöfalt sérhljóð: ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (Al-Baqarah 2:7).

Þegar þau mæta stöfum stafrófsins hafa þau fjórar reglur: ***Izhar*** (الإِظْهَار), ***Idgham*** (الإِدْغَام), ***Iqlab*** (الإِقْلَاب) og ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء); Alif kemur aldrei á eftir þeim.

Nun Sakinah og Tanwin: lítið á næsta staf

Izhar	Idgham	Iqlab	Ikhfa'
ء هـ ع ح غ خ	ي ن م و | ل ر	ب	ص ذ ث ك ج ش ق س د ط ز ف ت ض ظ
Skýrt Nun, ekkert aukalegt Ghunnah	Með Ghunnah í *yanmu*; án þess í Lam og Ra'	Verður hulið Mim með Ghunnah	Milli Izhar og Idgham, með Ghunnah

9.2 Izhar Halqi

Izhar merkir að gera skýrt; fræðilega er það að bera fram hljóðlausa Nun eða Tanwin frá makhraj hennar, án viðbótar-Ghunnah, þegar kokstafur fer á eftir. Sex stafir þess eru ***Huruf al-Halq*** (حُرُوف الحَلْق): Hamzah, Ha', 'Ayn, Ha', Ghayn og Kha'. Ástæðan er fjarlægðin milli makhraj Nun og þessara stafa. Með Nun kemur það fyrir innan eins orðs eða milli tveggja; með Tanwin aðeins milli tveggja.

Izhar Halqi

مَنْ اٰمَنَ Al-Baqarah 2:62	يَنْهَوْنَ Al-An'am 6:26	مِنْ عِلْمٍ An-Nisa 4:157
مِنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ Fussilat 41:42	مِنْ غِلٍّ Al-A'raf 7:43	مَنْ خَشِيَ Qaf 50:33
عَذَابٌ عَظِيْمٌ Al-Baqarah 2:7 Tanwin á undan 'Ayn	اَنْعَمْتَ Al-Fatihah 1:7	مِنْهُمْ Al-Baqarah 2:75

Athugasemd

Í Indo-Pak-mushafinum ber þögult Nun alltaf sukun (jazm); Izhar þekkist á því að næsti stafur er kverkstafur.

9.3 Idgham

Idgham merkir að setja inn; fræðilega mætir þögull stafur staf með sérhljóði svo þeir verða einn tvöfaldur stafur af seinni gerðinni. Sex stafir þess eru teknir saman í يَرْمَلُون og það er af tveimur gerðum:

Idgham bi-Ghunnah

Í fjórum stöfum sem teknir eru saman í يَنْمُو: Ya, Nun, Mim og Waw. Með Nun og Mim er það ***Idgham Kamil*** (الإِدْغَام الكَامِل), því bæði Nun og eiginleiki þess hverfa og Ghunnah tilheyrir stafnum sem runnið er inn í. Með Waw og Ya er það ***Idgham Naqis*** (الإِدْغَام النَّاقِص), því Nun hverfur en eiginleiki þess, Ghunnah, helst.

Idgham bi-Ghunnah

مَنْ يَّقُوْلُ Al-Baqarah 2:8 Nun á undan Ya	مِنْ نِّعْمَةٍ An-Nahl 16:53 Nun á undan Nun	مِنْ مَّآءٍ Al-Baqarah 2:164 Nun á undan Mim
مِنْ وَّالٍ Ar-Ra'd 13:11 Nun á undan Waw	وُجُوْهٌ يَّوْمَىِٕذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ Al-Qiyamah 75:22 Tanwin á undan Ya, síðan á undan Nun	عَذَابٌ مُّهِيْنٌ Al-Baqarah 2:90 Tanwin á undan Mim

Idgham bila Ghunnah

Í tveimur stöfum, Lam og Ra'. Það er fullkominn samruni þar sem bæði Nun og Ghunnah hverfa.

Idgham bila Ghunnah

مِنْ لَّدُنْهُ An-Nisa 4:40	مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ Al-Baqarah 2:5	غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ Al-Baqarah 2:173 Tanwin á undan Ra'

Skilyrði og undantekningar

Idgham krefst tveggja orða. Ef þögult Nun og Waw eða Ya eru í sama orði er ***Izhar Mutlaq*** (الإِظْهَار المُطْلَق) skylt, svo orðinu sé ekki ruglað saman við rót með tvöföldum staf. Þetta gerist aðeins í fjórum orðum: ﴿الدُّنْيَا ۚ﴾ (Al-Baqarah 2:85), ﴿بُنْيَانٌ﴾ (As-Saf 61:4), ﴿قِنْوَانٌ﴾ (Al-An'am 6:99) og ﴿صِنْوَانٌ﴾ (Ar-Ra'd 13:4), eins og skáldið segir: „nema innan eins orðs, eins og í *dunya*.“

Hjá Hafs eftir leið ash-Shatibiyyah eru einnig undanskilin: Nun í ﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ۝٢﴾ (Ya-Sin 36:2) og í ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1), sem lesin eru með Izhar; og Nun í ﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27), vegna ***Sakt*** (السَّكْت) á því.

> **Athugasemd**
>
> Í Indo-Pak-mushafinum helst sukun á Nun; shaddah á næsta staf sýnir Idgham, annars ræðst reglan af næsta staf: Izhar, Iqlab eða Ikhfa'.

9.4 Iqlab

Iqlab merkir umbreytingu; fræðilega er það að breyta þöglu Nun eða Tanwin í hulið Mim á undan Ba, með Ghunnah. Eini stafur þess er Ba, innan orðs eða milli tveggja. Varirnar lokast létt án þrýstings, með Ghunnah í tvö slög.

Í indversk-pakistanska mushafinu er tákn þess lítið Mim skrifað á eftir Nun, sem heldur sukun sínu (jazm), eða á eftir fullu Tanwin.

Iqlab

مِنۢ بَعْدِ

Al-Baqarah 2:27

أَنۢبِئْهُمْ

Al-Baqarah 2:33

سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ

Al-Hajj 22:61

Tanwin á undan Ba

Algeng villa

Það er villa að þrýsta vörunum fast saman í Iqlab, að hafa þær opnar svo Nun heyrist, eða að sleppa Ghunnah.

9.5 Ikhfa' Haqiqi

Ikhfa' merkir að hylja; fræðilega er það að bera fram þögult Nun eða Tanwin í ástandi milli Izhar og Idgham, án tvöföldunar, með Ghunnah varðveitt. Stafir þess eru þeir fimmtán sem eftir eru, upphafsstafir orðanna í صِفْ ذَا ثَنَا كَمْ جَادَ شَخْصٌ قَدْ سَمَا دُمْ طَيِّبًا زِدْ فِي تُقًى ضَعْ ظَالِمًا. Tungan nálgast makhraj næsta stafs án þess að hvíla á makhraj Nun, með Ghunnah í tvö slög.

Fimmtán stafir Ikhfa'

مِنْ ثَمَرَةٍ Al-Baqarah 2:25 á undan ث	مَنْ ذَا Al-Baqarah 2:245 á undan ذ	مِنْ صَلْصَالٍ Al-Hijr 15:26 á undan ص
فَمَنْ شَآءَ Al-Muzzammil 73:19 á undan ش	اَنْجَيْنٰكُمْ Al-A'raf 7:141 á undan ج	مِنْ كُلِّ Al-Baqarah 2:164 á undan ك
مِنْ دُوْنِ Al-Baqarah 2:23 á undan د	مِنْ سُلٰلَةٍ Al-Mu'minun 23:12 á undan س	مِنْ قَبْلُ Al-Baqarah 2:25 á undan ق
مِنْ فَضْلِهٖ ۙ Ali 'Imran 3:170 á undan ف	فَاِنْ زَلَلْتُمْ Al-Baqarah 2:209 á undan ز	مِنْ طِيْنٍ Al-Mu'minun 23:12 á undan ط
مِنْ ظَهِيْرٍ Saba 34:22 á undan ظ	مَنْ ضَلَّ Al-Ma'idah 5:105 á undan ض	مِنْ تَحْتِهَا Al-Baqarah 2:25 á undan ت

Stig Ikhfa' og þyngd Ghunnah þess

Ikhfa' hefur þrjú stig eftir því hve nálægt stafurinn er makhraj Nun: **sterkast** á undan Ta', Dal og Ta, sem eru næst; **veikast** á undan Qaf og Kaf, sem eru fjærst; og **miðlungs** á undan hinum. Ghunnah fylgir næsta staf: þung á undan stöfum Isti'la', eins og í ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25) og ﴿مِنْ طِيْنٍ﴾ (Al-Mu'minun 23:12), og létt á undan hinum, eins og í ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164).

Algeng villa

Algengar villur í Ikhfa': að snerta makhraj Nun svo Nun heyrist, að teygja Ghunnah þar til Waw eða Ya myndast, eða að breyta hulda Nun í Mim á undan Fa'.

Reglan í stuttu máli

Nun Sakinah og Tanwin: Izhar á undan sex kverkstöfunum; Idgham með Ghunnah í *yanmu* milli tveggja orða; Idgham án Ghunnah í Lam og Ra'; Iqlab á undan Ba; Ikhfa' á undan hinum fimmtán. Ghunnah varir, nema í Izhar, tvö slög.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 65 til 68; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام النون الساكنة والتنوين.

KAFLI 10

Reglur Mim Sakinah

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا

٦٤ وَأَظْهِرَنَّهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

Mim Sakinah (المِيمِ السَّاكِنَة) er Mim án sérhljóðs sem helst bæði við tengingu og stöðvun. Á undan stöfum stafrófsins hefur það þrjár reglur.

10.1 Ikhfa' Shafawi

Þegar Ba fylgir þöglu Mim er Mim hulið með Ghunnah. Þetta er ***Ikhfa' Shafawi*** (الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ), því bæði Mim og Ba koma frá vörunum. Varirnar lokast mjúklega, án þrýstings. Þetta er sú skoðun sem Ibn al-Jazari valdi og sem fylgt er: „samkvæmt vali meistara upplestrar." Hópur kaus Izhar á undan Ba; Ibn al-Jazari greinir frá í *an-Nashr* að það hafi verið val Makki.

Ikhfa' Shafawi

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ
Al-Fil 105:4

وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ
Yusuf 12:37

وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ
Al-Baqarah 2:8

10.2 Idgham tveggja Mim

Þegar Mim með sérhljóði fylgir þöglu Mim rennur hið fyrra inn í hið seinna, með Ghunnah í tvö slög; seinna Mim ber shaddah.

Samruni tveggja Mim

وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ
An-Nahl 16:57

اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ
An-Nisa 4:109

10.3 Izhar Shafawi

Á undan öllum stöfum öðrum en Ba og Mim er ***Izhar Shafawi*** (الإِظْهَار الشَّفَوِيّ) skylt. Gætið sérstaklega að Waw og Fa', svo Mim sé ekki hulið þar, því Fa' er því nálægt og Waw deilir makhraj þess, eins og skáldið segir: „varastu að hylja það á undan Waw og Fa'."

Izhar Shafawi

عَلَيۡهِمۡ وَلَا

Al-Fatihah 1:7

وَهُمۡ فِيۡهَا

Al-Baqarah 2:25

اَمۡ لَمۡ

Al-Baqarah 2:6

ءَاَنذَرۡتَهُمۡ اَمۡ

Al-Baqarah 2:6

Athugasemd

Þegar fleirtölu-Mim er fylgt eftir af þöglum staf fær það dammah til að forðast að tveir þöglir stafir mætist, eins og í ﴿عَلَيۡهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61).

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 63 til 64; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الميم الساكنة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الميم; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الميم الساكنة.

KAFLI 11

Tvöfalt Nun og Mim og stig Ghunnah

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ

11.1 Ghunnah

Ghunnah (الغُنَّة) er nefhljóð innbyggt í Nun og Mim, sem kemur úr ***Khayshum*** (الخَيْشُوم) án þátttöku tungunnar. Ef klemmt er fyrir nefið hættir það. Það er varanlegur eiginleiki Nun og Mim, að Tanwin meðtöldu.

11.2 Tvöfalt Nun og Mim

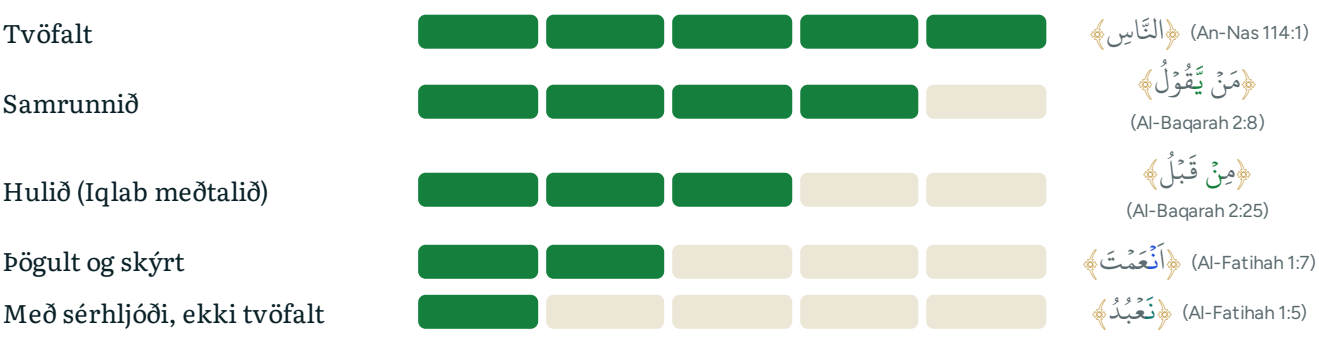
Skáldið býður að Ghunnah sé sýnd að fullu í tvöföldu Nun eða Mim, það er haldið í tvö slög, inni í orði eða í enda þess, við tengingu eða stöðvun. Hvort um sig kallast tvöfaldur Ghunnah-stafur.

Tvöfalt Nun og Mim

النَّاسِ An-Nas 114:1	اِنَّ الَّذِيْنَ Al-Baqarah 2:6	عَمَّ An-Naba 78:1
ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ Al-Baqarah 2:28	ثُمَّ اِلَيْهِ Al-Baqarah 2:28	الْيَمِّ Taha 20:78

11.3 Stig Ghunnah

Ghunnah hefur fimm stig: fyllst við tvöföldun, síðan við samruna, síðan við huldu (Iqlab meðtalið); í þessum þremur er henni haldið í tvö slög. Síðan í þöglum skýrum staf, síðan í staf með sérhljóði; í þessum tveimur er aðeins grunn-Ghunnah sem yfirgefur stafinn aldrei.

Algeng villa

Það er villa að sleppa Ghunnah í tvöföldum staf, að teygja hana lengur en tvö slög eða að bæta Ghunnah við skýrt þögult Nun.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 62; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الغنة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب الغنة.

KAFLI 12

Mithlayn, Mutajanisayn og Mutaqaribayn

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ

٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَاخْلُفْ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ

Þegar tveir stafir mætast í rithætti og framburði hafa þeir fjögur heiti eftir tengslum makhraj þeirra og eiginleika:

Heiti	Skilgreining	Dæmi
Mithlayn (المِثْلَان)	Sama makhraj og sömu eiginleikar: sami stafur tvisvar	﴿اضْرِبْ بِّعَصَاكَ﴾ (Al-Baqarah 2:60)
Mutajanisayn (المُتَجَانِسَان)	Sama makhraj, ólíkir eiginleikar	﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256)
Mutaqaribayn (المُتَقَارِبَان)	Nálægir að makhraj eða eiginleika	﴿وَقُل رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80)
Mutaba'idayn (المُتَبَاعِدَان)	Fjarlægir að makhraj, ólíkir eiginleikar	﴿نَعْبُدُ﴾ (Al-Fatihah 1:5)

Hvert er af þremur gerðum: **saghir** (lítið), þegar fyrri stafurinn er þögull og seinni með sérhljóði; **kabir** (stórt), þegar báðir hafa sérhljóð; **mutlaq** (algert), þegar fyrri stafurinn hefur sérhljóð og seinni er þögull. Hjá Hafs er samruni aðallega í gerðinni saghir; í gerðinni kabir er grunnreglan Izhar nema í fáeinum orðum; í gerðinni mutlaq er enginn samruni.

12.1 Mithlayn Saghir

Þögull stafur verður að renna saman við sama staf með sérhljóði, innan orðs eða milli tveggja, eins og skáldið segir: „sá fyrri af tveimur eins stöfum eða stöfum með sama makhraj, ef hann er þögull, rennur saman.“

Samruni eins stafa

يُدْرِكْكُّمُ An-Nisa 4:78	رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ Al-Baqarah 2:16	وَقَدْ دَّخَلُوْا Al-Ma'idah 5:61
اِذْ ذَّهَبَ Al-Anbya 21:87	بَلْ لَّا Al-Fajr 89:17	عَصَوْا وَّكَانُوْا Al-Baqarah 2:61 Samrunnið Lin-Waw

Undantekningar

- **Þegar fyrri stafurinn er Madd-stafur:** hann rennur ekki saman heldur er lengdur, síðan er sá seinni borinn fram, eins og skáldið segir: „og gerðu skýrt í *fi yawm* og *qalu wa-hum*“: ﴿قَالُوْا وَهُمْ﴾ (Ash-Shu'ara 26:96) og ﴿فِيْ يَوْمٍ﴾ (Al-Ma'arij 70:4).
- **Hlé-Ha' í ﴿مَالِيَهْ﴾ (Al-Haqqah 69:28) með ﴿هَلَكَ﴾ (Al-Haqqah 69:29):** Hafs hefur tvær leiðir við tengingu: Izhar með léttu *Sakt* (السَّكْت), eða Idgham.

12.2 Mutajanisayn Saghir

Hjá Hafs er samruni í eftirfarandi tilvikum og skýr framburður annars staðar:

Stafir	Dæmi	Tegund
د ← ت	﴿أُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا﴾ (Yunus 10:89) ﴿اَثْقَلَتْ دَّعَوَا﴾ (Al-A'raf 7:189)	Fullkominn
ت ← ط	﴿وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:72) ﴿وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:69)	Fullkominn
ت ← د	﴿قَدْ تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256) ﴿عَبَدْتُّمْ﴾ (Al-Kafirun 109:4)	Fullkominn
ذ ← ث	﴿يَلْهَثْ ذّٰلِكَ﴾ (Al-A'raf 7:176)	Fullkominn
ظ ← ذ	﴿اِذْ ظَّلَمُوْٓا﴾ (An-Nisa 4:64)	Fullkominn
م ← ب	﴿ارْكَبْ مَّعَنَا﴾ (Hud 11:42)	Fullkominn
ت ← ط	﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) ﴿فَرَّطْتُّمْ﴾ (Yusuf 12:80)	Ófullkominn: Itbaq og Isti'la' Ta' haldast

Algeng villa

Í ﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) og ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) er villa að láta Ta' renna alveg saman svo það verði hreint Ta, eða að bera það skýrt fram með Qalqalah. Rétt er tvöfalt Ta þar sem Itbaq Ta' helst, eins og skáldið segir: „gerðu Itbaq skýrt í *ahattu* og *basatta*.“

12.3 Mutaqaribayn Saghir

Hjá Hafs: þögult Lam rennur saman við Ra', eins og í ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80) og ﴿بَل رَّفَعَهُ﴾ (An-Nisa 4:158), nema ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14) vegna Sakt. Þögult Qaf rennur saman við Kaf í ﴿نَخْلُقكُّم﴾ (Al-Mursalat 77:20), á tvo vegu: fullkominn samruni, sem er tekinn fram yfir, og ófullkominn þar sem Isti'la' Qaf helst, eins og skáldið segir: „og munurinn varð í *nakhluqkum*.“ Samruni þögla Nun við Lam og Ra' tilheyrir einnig þessu.

12.4 Þar sem skýrleiki er nauðsynlegur

Skáldið varaði við orðum þar sem samruni gæti laumast inn vegna þess að stafirnir eru nálægir; þau verður að bera skýrt fram:

Izhar

قُلْ نَعَمْ

As-Saffat 37:18

فَسَبِّحْهُ

Qaf 50:40

لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا

Ali 'Imran 3:8

فَالْتَقَمَهُ

As-Saffat 37:142

Fleiri dæmi (ekki úr kvæðinu)

فَقَدْ ضَلَّ

An-Nisa 4:116

قَدْ سَمِعَ

Al-Mujadila 58:1

12.5 Gerðin kabir hjá Hafs

Hjá Hafs er grunnreglan í gerðinni kabir Izhar; samruni verður í fáeinum orðum, eins og ﴿لَا تَأْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) með ***Ishmam*** (الإِشْمَام) eða ***Rawm*** (الرَّوْم), eins og skýrt er síðar, ﴿مَا مَكَّنِّي﴾ (Al-Kahf 18:95), ﴿فَنِعِمَّا﴾ (Al-Baqarah 2:271) og ﴿أَتُحَآجُّوٓنِّي﴾ (Al-An'am 6:80).

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 46 til 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الإدغام; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المثلان والمتجانسان والمتقاربان.

KAFLI 13

Qalqalah

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٣٩ وَبِيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

Qalqalah (القَلْقَلَة) merkir hristing; fræðilega er það endurkast hljóðsins þegar þögull stafur er borinn fram, svo sterkt bergmál heyrist. Fimm stafir hennar eru teknir saman í قُطْبُ جَدٍ: Qaf, Ta', Ba, Jim og Dal, því þeir sameina Shiddah og Jahr: Shiddah heldur hljóðinu og Jahr heldur andardrættinum, svo stafurinn þarf þessa losun til að heyrast.

13.1 Stig Qalqalah

Stig	Hvar	Dæmi
Sterkast	Tvöfaldur stafur við stöðvun	﴿وَتَبَّ﴾ (Al-Masad 111:1) ﴿الْحَقِّ ۖ﴾ (Al-Kahf 18:44)
Miðlungs	Stafur sem er þögull vegna stöðvunar, ekki tvöfaldur	﴿الْفَلَقِ﴾ (Al-Falaq 113:1) ﴿مُحِيطٌ﴾ (Al-Buruj 85:20) ﴿اَحَدٌ﴾ (Al-Ikhlas 112:4)
Léttast	Upprunalega þögull stafur við tengingu	﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27) ﴿يَجْعَلُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:19) ﴿اَبْصَارِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:7)

Stafurinn er borinn fram hljóðlaus og síðan opnast makhraj lítillega. Samkvæmt þeirri skoðun sem er tekin fram yfir er hljóðið nær fathah; samkvæmt annarri fylgir það sérhljóðinu á undan. Það má aldrei verða að fullu sérhljóði eða lengjast. Stafur með sérhljóði hefur ekki Qalqalah.

Algeng villa

Villur: að sleppa Qalqalah í orðum eins og ﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27), að gefa stafnum fullt sérhljóð, að bæta Qalqalah við aðra stafi eins og Kaf og Ta, eða að láta Hamzah fylgja.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 39; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على صفة القلقلة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب القلقلة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القلقلة ومراتبها.

KAFLI 14

Madd og Qasr: lenging

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى — وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا

٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ — سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ

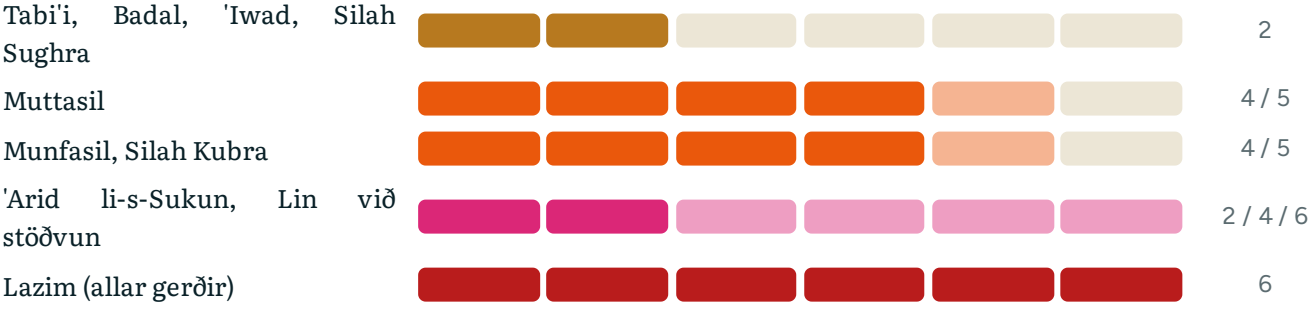
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ — مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكِلْمَةِ

٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا — أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

14.1 Skilgreiningar og Madd-stafirnir

Madd (المَدّ) merkir aukningu; fræðilega er það að lengja hljóðið með Madd-staf þegar hann mætir Hamzah eða sukun. ***Qasr*** (القَصْر) merkir að halda aftur; fræðilega er það að halda Madd-stafnum í náttúrulegri lengd sinni. ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ) eru þrír: þögult Alif á eftir fathah, þögult Waw á eftir dammah og þögult Ya á eftir kasrah; allir þrír koma fyrir í ﴿نُوْحِيْهَآ﴾ (Hud 11:49). ***Lin*** (اللِّين)-stafir eru þögult Waw eða Ya á eftir fathah.

Madd er mælt í slögum (حركة): tíminn sem tekur að beygja eða rétta fingur á hóflegum hraða. Hinn raunverulegi mælikvarði er að læra hjá kennara, ekki vélræn talning. Madd er annaðhvort ***Madd Asli*** (المَدّ الأَصْلِيّ) eða ***Madd Far'i*** (المَدّ الفَرْعِيّ).

Ljósari hlutar sýna aðrar leyfðar lengdir.

14.2 Madd Asli (Tabi'i)

Það er Madd án þess sem stafurinn sjálfur er ekki til, og það þarf enga orsök eins og Hamzah eða sukun. Það varir tvö slög, við tengingu og stöðvun. Því tengjast:

- ***Madd al-'Iwad*** (مَدّ العِوَض): að stöðva á Tanwin með fathah með því að breyta því í Alif, eins og þegar stöðvað er á ﴿عَلِيْمًا حَكِيْمًا﴾ (An-Nisa 4:17).

- ***Silah Sughra*** (الصِّلَة الصُّغْرَى): að lengja fornafns-Ha' milli tveggja stafa með sérhljóði án Hamzah á eftir, eins og í ﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1). Nánar í kaflanum um Ha' al-Kinayah.
- ***Madd at-Tamkin*** (مَدّ التَّمْكِين): Madd-Ya á eftir tvöföldu Ya með kasrah, eins og í ﴿حُيِّيتُم﴾ (An-Nisa 4:86).
- Upphafsstafir súranna, teknir saman í حيّ طَهُرَ, eins og skýrt er hér á eftir.

14.3 Madd vegna Hamzah

Madd Muttasil (skylt)

Madd Muttasil (المَدّ المُتَّصِل): Hamzah fylgir Madd-stafnum í sama orði. Það er skylt; hjá Hafs eftir leið ash-Shatibiyyah er lengdin fjögur eða fimm slög. Við stöðvun á Hamzah í orðsenda eru fjögur, fimm eða sex leyfð.

Madd Muttasil

مِنَ السَّمَآءِ Al-Baqarah 2:19	اِذَا جَآءَ An-Nasr 110:1
وَسَآءَ سَبِيلًا An-Nisa 4:22	سِيٓءَ بِهِمْ Hud 11:77

Madd Munfasil (leyft)

Madd Munfasil (المَدّ المُنْفَصِل): Madd-stafurinn endar eitt orð og Hamzah byrjar það næsta. Hjá Hafs eftir leið ash-Shatibiyyah er það fjögur eða fimm slög; eftir leið ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) má einnig stytta það í tvö (aðeins til upplýsingar; þessi bók fylgir ash-Shatibiyyah). Lesarinn verður að vera samkvæmur sjálfum sér: valin lengd helst í hverju Munfasil í sama upplestri og er aldrei lengri en Muttasil.

Madd Munfasil

بِمَآ اُنْزِلَ Al-Baqarah 2:4	قُوٓا اَنْفُسَكُمْ At-Tahrim 66:6
وَفِيٓ اَنْفُسِكُمْ ؕ Adh-Dhariyat 51:21	مَالَهٗٓ اَخْلَدَهٗ Al-Humazah 104:3 Silah Kubra, meðhöndluð eins og Munfasil

Madd al-Badal

Madd al-Badal (مَدّ البَدَل): Hamzah kemur á undan Madd-stafnum; oftast er það Hamzah sem hefur breyst í Madd-staf. Hjá Hafs aðeins tvö slög.

Madd al-Badal

الَّذِيْنَ اُوْتُوا Al-Baqarah 2:101	اِيْمَانًاۖ Ali 'Imran 3:173	وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْاۚ Al-Baqarah 2:9

14.4 Madd vegna sukun

Madd Lazim

Madd Lazim (المَدّ اللَّازِم): upprunalegt sukun, til staðar bæði við tengingu og stöðvun, fylgir Madd-stafnum, eins og skáldið segir: „það er Lazim ef á eftir Madd-staf kemur sukun í báðum ástöndum, og það er lengt að fullu.“ Lengd þess er sex slög hjá öllum lesurum. Það hefur fjórar gerðir:

Gerð	Skilgreining	Dæmi
Lazim Kalimi Muthaqqal (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل)	Í orði, með samrunnu (tvöföldu) sukun	﴿الطَّآمَّةُ﴾ (An-Nazi'at 79:34) ﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7)
Lazim Kalimi Mukhaffaf (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف)	Í orði, með ósamrunnu sukun	﴿آٰلْـٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51)
Lazim Harfi Muthaqqal (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل)	Í upphafsstaf súru, með sukun sem rennur inn í þann næsta	﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)
Lazim Harfi Mukhaffaf (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف)	Í upphafsstaf, með ósamrunnu sukun	﴿قٓ﴾ (Qaf 50:1) ﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)

Í «الم» er Lam Lazim Harfi Muthaqqal, því Mim nafnsins («لام») rennur saman við Mim orðsins «ميم»; síðasta Mim er Lazim Harfi Mukhaffaf.

Upphafsstafir súranna

Stöku stafirnir í upphafi súranna eru fjórtán, teknir saman í نَصٌّ حَكِيمٌ قَاطِعٌ لَهُ سِرٌّ. Eftir Madd skiptast þeir í þessa hópa:

Flokkur	Stafir	Nánar	Slög
Ekkert Madd	ا	Alif, því stafsett heiti þess hefur engan Madd-staf	0
Tvö slög	حَيٌّ طَهُرَ	Stafir sem hafa tvo stafi í heiti sínu: *ha, ya, ta, ha, ra*	2

Flokkur	Stafir	Nánar	Slög
Sex slög	نَقَصَ عَسَلُكُمْ	Stafir með þriggja stafa heiti sem hefur Madd-staf í miðjunni	6
'Ayn	ع	Í *Kaf Ha Ya 'Ayn Sad* og *'Ayn Sin Qaf*: fjögur eða sex slög; sex er tekið fram yfir	4 / 6

Í ﴿الٓمٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿ٱللَّهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2) fær Mim fathah þegar það er tengt nafni Allah; sex slög eru leyfð með tilliti til upprunalega sukun og tvö með tilliti til tímabundna sérhljóðsins.

Madd 'Arid li-s-Sukun

Madd 'Arid li-s-Sukun (المَدّ العَارِض لِلسُّكُون): tímabundið sukun vegna stöðvunar kemur á eftir Madd-stafnum. Þrjár lengdir eru leyfðar: tvö, fjögur eða sex slög. Lesarinn ætti að halda sig við eina lengd í sama upplestri. Við tengingu verður það aftur náttúrulegt Madd.

Við stöðvun

الرَّحِيْمِ Al-Fatihah 1:3	نَسْتَعِيْنُ Al-Fatihah 1:5	لِلْمُتَّقِيْنَ Al-Baqarah 2:2

Madd al-Lin

Madd al-Lin (مَدّ اللِّين): tímabundið sukun við stöðvun fylgir Lin-staf. Við stöðvun leyfir það hið sama og 'Arid: tvö, fjögur eða sex slög. Við tengingu er engin lenging.

Madd al-Lin við stöðvun

الْبَيْتِ Quraysh 106:3	خَوْفٍ Quraysh 106:4

14.5 Madd al-Farq

Madd al-Farq (مَدّ الفَرْق): þegar spurnar-Hamzah kemur á undan nafnorði sem hefst á Hamzat al-Wasl og greininum er Hamzat al-Wasl ekki felld brott. Henni má breyta í Alif í sex slög, sem er tekið fram yfir, eða létta hana milli Hamzah og Alif. Hún heitir svo því hún greinir spurningu frá fullyrðingu. Hún er í þremur orðum, á sex stöðum: ﴿ءَٱلذَّكَرَيْنِ﴾ (Al-An'am 6:143) tvisvar í al-An'am, ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51) tvisvar í Yunus, og ﴿قُلْ ءَآللَّهُ﴾ (Yunus 10:59) í Yunus og an-Naml.

14.6 Styrkur Madd-gerðanna

Sterkasta Madd er Lazim, síðan Muttasil, síðan 'Arid, síðan Munfasil, síðan Badal. Þegar tvær orsakir mætast í einu Madd er sú sterkari beitt og sú veikari fellur niður, eins og í ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ

(Al-Ma'idah 5:2): Hamzah er á undan Madd-stafnum (Badal) og upprunalegt sukun á eftir honum, svo það er lengt í sex slög.

Reglan í stuttu máli

Tabi'i 2. Muttasil 4 eða 5 (og 6 við stöðvun á Hamzah í orðsenda). Munfasil 4 eða 5. Badal 2. Lazim 6. 'Arid og Lin við stöðvun 2, 4 eða 6. 'Ayn í upphafi Maryam og ash-Shura 4 eða 6, og 6 er tekið fram yfir.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 69 til 72; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب المد والقصر; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب المد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المد والقصر وأقسامهما.

KAFLI 15

Ha' al-Kinayah: fornafns-Ha'

Ha' al-Kinayah (هَاء الكِنَايَة) er aukalega Ha'-ið sem vísar til eins fjarstadds karlmanns, fest við nafnorð, sagnorð og smáorð. Lenging þess kallast ***Silah*** (الصِّلَة): á eftir Ha' með dammah kemur lítið Waw og á eftir Ha' með kasrah lítið Ya, með vissum skilyrðum.

15.1 Fjórar aðstæður þess

Aðstæður	Regla	Dæmi
Milli tveggja stafa með sérhljóði	Lengt: Silah Sughra í tvö slög; fylgi Hamzah, Silah Kubra í 4 eða 5	﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1) ﴿مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ﴾ (Al-Humazah 104:3)
Milli tveggja þögulla stafa	Ekki lengt	﴿فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ (Al-Baqarah 2:185)
Sérhljóð á undan, þögult á eftir	Ekki lengt	﴿لَهُ ٱلۡمُلۡكُ﴾ (At-Taghabun 64:1)
Þögult á undan, sérhljóð á eftir	Ekki lengt hjá Hafs	﴿فِيهِ هُدٗى﴾ (Al-Baqarah 2:2)

Reglan: Ha' er lengt þegar það stendur milli tveggja stafa með sérhljóði, annars ekki. Við stöðvun er aldrei Silah; stöðvað er á þöglu Ha'.

15.2 Undantekningar hjá Hafs

- ﴿يَرۡضَهُ لَكُمۡ﴾ (Az-Zumar 39:7): Ha' stendur milli tveggja stafa með sérhljóði en er ekki lengt; aðeins stutt dammah.
- ﴿أَرۡجِهۡ﴾ (Al-A'raf 7:111) í al-A'raf og ash-Shu'ara', og ﴿فَأَلۡقِهۡ﴾ (An-Naml 27:28): Ha' er þögult.
- ﴿فِيهِۦ مُهَانٗا﴾ (Al-Furqan 25:69): þögull stafur fer á undan, samt er það lengt.
- ﴿وَيَتَّقۡهِ﴾ (An-Nur 24:52): Ha' hefur kasrah án Silah, á eftir þöglu Qaf.
- ﴿أَنسَىٰنِيهُ﴾ (Al-Kahf 18:63) og ﴿عَلَيۡهُ ٱللَّهَ﴾ (Al-Fath 48:10): hjá Hafs hefur Ha' dammah, ólíkt hinni venjulegu kasrah.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب هاء الكناية; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء الكناية وأحكامها.

KAFLI 16

Hamzat al-Wasl og Hamzat al-Qat'

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ — إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي — الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ — وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

16.1 Skilgreiningar

Hamzat al-Qat' (هَمْزَة القَطْع) er borin fram bæði í upphafi og við tengingu; í indversk-pakistanska mushafinu er hún Alif með sínu sérhljóði, eins og í ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7). ***Hamzat al-Wasl*** (هَمْزَة الوَصْل) er viðbótar-Hamzah sem gerir kleift að byrja á hljóðlausum staf; hún er borin fram í upphafi og fellur niður við tengingu; í þessu mushafi er hún bert Alif án sérhljóðs og án tákns.

16.2 Hvar hún kemur fyrir og sérhljóð hennar í upphafi

Hvar	Sérhljóð í upphafi	Dæmi
Greinirinn	Alltaf fathah	﴿اَلْحَمْدُ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Sagnorð: boðháttur þriggja stafa sagna; þátíð, boðháttur og sagnarnafnorð fimm og sex stafa sagna	Dammah ef þriðji stafur sagnarinnar hefur upprunalega dammah; kasrah ef hann hefur kasrah eða fathah	﴿ادْخُلُوْا﴾ (Al-Baqarah 2:58) ﴿اضْرِبْ﴾ (Al-Baqarah 2:60) ﴿اِذْهَبْ﴾ (Taha 20:24) ﴿وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ (An-Nasr 110:3)
Tíu arfsögð nafnorð og sagnarnafnorð fimm og sex stafa sagna	Kasrah	﴿ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (An-Nisa 4:171) ﴿ابْنَتَ عِمْرٰنَ﴾ (At-Tahrim 66:12) ﴿امْرُؤٌا﴾ (An-Nisa 4:176) ﴿اثْنٰنِ﴾ (Al-Ma'idah 5:106) ﴿اسْمَ﴾ (Al-A'la 87:1)

Nafnorðin sem skáldið nefnir eru: ابن، ابنة، امرؤ، اثنان، امرأة، اسم، اثنتان. Undanskildar eru sagnir þar sem þriðji stafurinn hefur tímabundna dammah; þær hefjast á kasrah, eins og ﴿امْشُوْا﴾ (Sad 38:6), ﴿اقْضُوْٓا﴾ (Yunus 10:71), ﴿ائْتُوْا﴾ (Taha 20:64) og ﴿ابْنُوْا﴾ (Al-Kahf 18:21), því upprunalegt sérhljóð þriðja stafsins er kasrah.

Athugasemd

Í ﴿بِئْسَ الِاسْمُ﴾ (Al-Hujurat 49:11) eru tvær leiðir leyfðar þegar byrjað er á الاسم: أَلِسْمُ með Hamzat al-Wasl, eða لِسْمُ án hennar; sú fyrri er tekin fram yfir.

16.3 Tveir þöglir stafir mætast

Ef Madd-stafur kemur á undan Hamzat al-Wasl fellur hann brott í framburði við tengingu en helst í rithætti, eins og í ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ﴾ (Al-Baqarah 2:116) og ﴿فِي الْأَرْضِ ۙ﴾ (Al-Baqarah 2:11). Ef þögull samhljóði eða Tanwin kemur á undan fær hann oftast kasrah, eins og í ﴿نُوحٌ ابْنَهُ﴾ (Hud 11:42); fleirtölu-Mim fær dammah, eins og áður var skýrt.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 101 til 103; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب همز الوصل; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: همزة الوصل وهمزة القطع.

KAFLI 17

Waqf og Ibtida': að stöðva og byrja

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ — لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ

٧٤ وَالِابْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ — ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ

٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ — تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي

٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ — إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ

٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ — يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ

٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ — وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

Skáldið segir: „eftir að hafa fullkomnað stafina verður maður að þekkja stöðvunar- og upphafsstaðina.“ Að vita hvar á að stöðva og byrja fullkomnar tajweed, því það verndar merkinguna. ***Waqf*** (الوَقْف) er að rjúfa hljóðið á orði í tíma venjulegs andardráttar, með ætlun að halda áfram. ***Sakt*** (السَّكْت) er stutt rof án andardráttar. ***Qat'*** (القَطْع) er að ljúka upplestri. ***Ibtida'*** (الابْتِدَاء) er að hefja upplestur eftir rof eða stöðvun.

17.1 Tegundir stöðvunar

Gerð	Merking	Staða
Waqf Idtirari (الوَقْف الاضْطِرَارِيّ)	Þvinguð af mæði, hnerra eða gleymsku	Leyfð á hvaða orði sem er; síðan er byrjað aftur á hentugum stað
Waqf Intizari (الوَقْف الانْتِظَارِيّ)	Til að sameina lesháttu við kennslu	Leyfð við kennslu
Waqf Ikhtibari (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ)	Til að sýna á prófi hvernig orð er skrifað eða lesið	Leyfð; tengd reglum um samanskrifuð og sundurskrifuð orð
Waqf Ikhtiyari (الوَقْف الاخْتِيَارِيّ)	Valin frjálst af lesaranum	Fjórar tegundir, eins og hér á eftir

17.2 Fjórar tegundir valinnar stöðvunar

Lítið á orðin á undan stöðvuninni: ef merkingin er fullkomin og hefur engin tengsl við framhaldið, hvorki í orðalagi né merkingu, er það **Tamm**; ef tengd aðeins í merkingu, **Kafi**; ef tengd í orðalagi, **Hasan**; ef merkingin er ófullkomin, **Qabih**.

Gerð	Stöðvun og upphaf	Dæmi
Waqf Tamm (الوَقْف التَّامّ)	Gott að stöðva og byrja á eftir; algengt í lok versa og frásagna	﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ثم ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (Al-Baqarah 2:6)
Waqf Kafi (الوَقْف الكَافِي)	Gott að stöðva og byrja á eftir	﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:6) ثم ﴿خَتَمَ اللَّهُ﴾ (Al-Baqarah 2:7)
Waqf Hasan (الوَقْف الحَسَن)	Gott að stöðva á, en ekki byrja á eftir, nema í lok vers	﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Waqf Qabih (الوَقْف القَبِيح)	Ekki gert af ásetningi; sé maður neyddur, fari maður aftur og byrji upp á nýtt	﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ﴾ (An-Nisa 4:43) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ (Ali 'Imran 3:62)

Skáldið undanskildi ***Ru'us al-Ay*** (رُؤُوس الآي) og leyfði stöðvun á þeim í öllum tilvikum, því Spámaðurinn ﷺ las vers eftir vers, eins og í hadith Umm Salamah. Hann sagði einnig að „í Kóraninum sé engin stöðvun skyldug eða bönnuð nema af ástæðu“: engin stöðvun er í sjálfu sér synd, hvorki að gera hana né sleppa henni, nema lesarinn ætli ranga merkingu.

17.3 Upphaf

Upphaf er alltaf val, svo aðeins er byrjað á orðum sem hafa sjálfstæða merkingu. Slæmt upphaf er það sem gefur til kynna ranga merkingu, svo sem að byrja á ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ (Al-Ma'idah 5:64) eða ﴿اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ (Al-Baqarah 2:116).

17.4 Stöðvunartákn í Indo-Pak-mushafinum

Stöðvunartákn Indo-Pak-eintaka eru fleiri en í Medína-mushafinum og frábrugðin þeim. Hvert dæmi í töflunni fannst sjálfvirkt í texta mushafsins sjálfs.

Tákn	Merking	Dæmi úr mushafinum
م	**Mim**: Skyld stöðvun: hér verður að stöðva, því tenging getur gefið ranga merkingu til kynna	فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ (Al-Hijr 15:79)
ط	**Ta'**: Alger stöðvun: hér ætti að stöðva	مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ (Al-Fath 48:29)
ج	**Jim**: Leyfð stöðvun: betra að stöðva, tenging leyfð	ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ (Al-Baqarah 2:19)
ز	**Zay**: Heimil stöðvun: stöðvun leyfð, betra að tengja	الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ (Yusuf 12:51)
ص	**Sad**: Ívilnandi stöðvun: tengið, en stöðvun er leyfð eftir þörfum, til dæmis vegna andardráttar	مَتَاعٌ قَلِيلٌ (An-Nahl 16:117)

Tákn	Merking	Dæmi úr mushafinum
صلے	**Sila**: Betra að tengja	بِمَا فِيٓ اَنۡفُسِهِمۡ ۖ (Hud 11:31)
ق	**Qaf**: Sumir sögðu að stöðva mætti hér; betra að tengja	هُدًى مِّنۡ رَّبِّهِمۡ ۙ (Al-Baqarah 2:5)
قف	**Qif**: Stöðvaðu: betra að stöðva	قٓ ۚ (Qaf 50:1)
لا	**La**: Ekki stöðva; í lok vers er stöðvun leyfð	فِيۡ قُلُوۡبِهِمۡ مَّرَضٌ ۙ (Al-Baqarah 2:10)
سكتة	**Saktah**: Létt hlé án andardráttar	وَقِيۡلَ مَنۡ ۜ رَاقٍ (Al-Qiyamah 75:27)
وقفة	**Waqfah**: Hlé lengra en Saktah, án andardráttar	بِمَآ اٰتَيۡنٰهُمۡ ؕ فَتَمَتَّعُوۡا ۟ (Ar-Rum 30:34)

Athugasemd

Þessar merkingar eru gefnar á síðunni „Rumuz al-Awqaf“ í Indo-Pak-eintökum; sumar eru lítillega ólíkar milli prentana.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 73 til 78; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف والابتداء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الوقف والابتداء وعلامات الوقف.

KAFLI 18

Hvernig stöðvað er í orðsenda

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

Grunnleiðin til að stöðva á orði með sérhljóði er hreint ***Sukun*** (السُّكُون); aldrei er stöðvað með fullu sérhljóði. ***Rawm*** (الرَّوْم) og ***Ishmam*** (الإِشْمَام) eru einnig leyfð samkvæmt skilyrðum sínum. Leiðir til stöðvunar eru:

Leið	Hvernig	Á við
Hreint sukun	Fjarlægja sérhljóðið alveg	Öll þrjú sérhljóðin
Rawm	Bera fram hluta sérhljóðsins (um þriðjung) með daufri rödd sem nálægur heyrir	Dammah og kasrah, ekki fathah
Ishmam	Setja stút á varirnar strax á eftir sukun til marks um dammah, án hljóðs	Aðeins dammah
Ibdal (الإِبْدَال)	Breyta Tanwin með fathah í Alif og Ta' Marbutah í þögult Ha'	Tanwin með fathah og Ta' Marbutah

Við stöðvun

نَسْتَعِينُ
Al-Fatihah 1:5
Sukun, Rawm eða Ishmam

الرَّحِيمِ
Al-Fatihah 1:3
Sukun eða Rawm; ekkert Ishmam

الْعٰلَمِينَ
Al-Fatihah 1:2
Aðeins sukun, því það hefur fathah

الْجَنَّةَ
Al-Baqarah 2:35
Verður þögult Ha': aðeins sukun

18.1 Þar sem Rawm og Ishmam eru ekki notuð

- Ta' Marbutah sem stöðvað er á sem Ha', eins og í ﴿الْجَنَّةَ﴾ (Al-Baqarah 2:35).
- Fleirtölu-Mim, eins og í ﴿عَلَيْهِمْ﴾ (Al-Fatihah 1:7) og ﴿عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61).

- Tímabundið sérhljóð, eins og í ﴿قُمِ الَّيۡلَ﴾ (Al-Muzzammil 73:2) þegar stöðvað er á قم.
- Stafur með fathah.

18.2 Stöðvun eftir rithætti

Stöðvunin fylgir ***Rasm 'Uthmani*** (الرَّسْم العُثْمَانِيّ): það sem er skrifað er borið fram við stöðvun og það sem er sleppt er sleppt. Þannig er stöðvað á ﴿لٰكِنَّاْ﴾ (Al-Kahf 18:38), ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66), ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) og ﴿اِنِّيْٓ اَنَا﴾ (Taha 20:12) með Alif, sem fellur brott við tengingu. Á orðum þar sem Ya er sleppt í rithætti er stöðvað án Ya, eins og í ﴿يَسۡرِ﴾ (Al-Fajr 89:4). Hjá Hafs er ﴿اٰتٰنِۦَ اللّٰهُ﴾ (An-Naml 27:36) undantekning: við stöðvun eru tvær leiðir, með þöglu Ya eða án þess.

Í ﴿سَلٰسِلَاْ﴾ (Al-Insan 76:4) eru tvær leiðir við stöðvun: með Alif eða með sukun. Á fyrra ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:15) er stöðvað með Alif og á því seinna ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:16) með sukun.

> **Athugasemd**
>
> Í indversk-pakistanska mushafinu ber Alif fyrra og seinna ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:15) sama tákn (upprétt ferhyrnt núll), þótt reglan sé ólík eins og útskýrt var hér að ofan. Alif í ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66) og ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) hefur ekkert tákn, þótt það sé borið fram við stöðvun; reglan "stafur án tákns er ekki borinn fram" á því ekki við hér, og farið er eftir því sem hér segir.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 104 til 105; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على أواخر الكلم وباب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: كيفية الوقف والروم والإشمام.

KAFLI 19

Maqtu' og Mawsul: sundurskrifuð og samanskrifuð orð

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا — فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا — مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا — يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلْنَ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا — بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا — خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا — وَأَنْ لَمِ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا — وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ — رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا — أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا — تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ — فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا — نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ — عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا — تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ — كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

Maqtu' (المَقْطُوع)-orð er skrifað í mushafinum aðskilið frá orðinu á eftir; ***Mawsul*** (المَوْصُول)-orð er skrifað saman við það. Þetta skiptir máli fyrir ***Waqf Ikhtibari*** (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ) (stöðvun til að sýna rithátt, eða þvingaða stöðvun): í sundurskrifuðu orði má stöðva á fyrri hlutanum; í samanskrifuðu aðeins í endanum. Það hefur engin áhrif við tengingu.

Hér á eftir eru helstu orðin sem skáldið nefnir. Merkingin við hvert dæmi er sótt sjálfvirkt úr texta mushafsins sem notaður er í þessari útgáfu, svo hún sýnir rithátt mushafsins sjálfs:

Orð	Regla	Dæmi úr mushafinum
أن لا	Sundur á tíu stöðum, annars saman	اَنْ لَّآ اَقُوْلَ Al-A'raf 7:105: sundur اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا Al-A'raf 7:169: sundur اَنْ لَّا مَلْجَاَ At-Tawbah 9:118: sundur وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ Hud 11:14: sundur اَنْ لَّا تَعْبُدُوْٓا Hud 11:26: sundur اَنْ لَّا تُشْرِكْ Al-Hajj 22:26: sundur اَنْ لَّا تَعْبُدُوا Ya-Sin 36:60: sundur وَّاَنْ لَّا تَعْلُوْا Ad-Dukhan 44:19: sundur اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ Al-Mumtahanah 60:12: sundur اَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا Al-Qalam 68:24: sundur اَلَّا تَعْلُوْا An-Naml 27:31: saman
إن ما	Sundur aðeins í ar-Ra'd	وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ Ar-Ra'd 13:40: sundur وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ Yunus 10:46: saman
عن ما	Sundur aðeins í al-A'raf	عَنْ مَّا نُهُوْا Al-A'raf 7:166: sundur عَمَّا تَعْمَلُوْنَ Al-Baqarah 2:74: saman
من ما	Sundur í an-Nisa' og ar-Rum; ágreiningur í al-Munafiqun	فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ An-Nisa 4:25: sundur مِنْ مَّا مَلَكَتْ Ar-Rum 30:28: sundur مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ Al-Munafiqun 63:10: sundur وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ Al-Baqarah 2:3: saman
أم من	Sundur á fjórum stöðum	اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ An-Nisa 4:109: sundur اَمْ مَّنْ اَسَّسَ At-Tawbah 9:109: sundur اَمْ مَّنْ خَلَقْنَاۗ As-Saffat 37:11: sundur اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ Fussilat 41:40: sundur اَمَّنْ خَلَقَ An-Naml 27:60: saman
حيث ما	Alltaf sundur	وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ Al-Baqarah 2:144: sundur
أن لم	Alltaf sundur	اَنْ لَّمْ يَكُنْ Al-An'am 6:131: sundur

Orð	Regla	Dæmi úr mushafinum
إن ما (المكسورة المشددة)	Aðskilið í al-An'am; umdeilt í an-Nahl	اِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ Al-An'am 6:134: sundur اِنَّمَا نَحْنُ Al-Baqarah 2:11: saman اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ An-Nahl 16:95: saman
أن ما (المفتوحة المشددة)	Sundur í al-Hajj og Luqman; ágreiningur í al-Anfal	وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Al-Hajj 22:62: sundur وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Luqman 31:30: sundur اَنَّمَا غَنِمْتُمْ Al-Anfal 8:41: saman
كل ما	Sundur í Ibrahim; ágreiningur á sumum stöðum, þar á meðal an-Nisa'	كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ؕ Ibrahim 14:34: sundur كُلَّمَا رُدُّوْٓا An-Nisa 4:91: saman كُلَّمَآ اَضَآءَ Al-Baqarah 2:20: saman
بئس ما	Saman í al-Baqarah 90 og al-A'raf; ágreiningur í al-Baqarah 93; annars sundur	بِئْسَمَا اشْتَرَوْا Al-Baqarah 2:90: saman بِئْسَمَا خَلَفْتُمُوْنِيْ Al-A'raf 7:150: saman لَبِئْسَ مَا كَانُوْا Al-Ma'idah 5:62: sundur
في ما	Sundur á ellefu stöðum, annars saman	فِيْ مَا فَعَلْنَ Al-Baqarah 2:240: sundur فِيْ مَآ اُوْحِيَ Al-An'am 6:145: sundur فِيْ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ Al-Waqi'ah 56:61: sundur فِيْمَا كَانُوْا Al-Baqarah 2:113: saman
أين ما	Saman í al-Baqarah 115 og an-Nahl; annars sundur, með mun á þremur stöðum	فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا Al-Baqarah 2:115: saman اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ An-Nahl 16:76: saman اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا Al-Baqarah 2:148: sundur
إن لم	Saman aðeins í Hud 14	فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا Hud 11:14: saman
أن لن	Saman í al-Kahf og al-Qiyamah	اَلَّنْ نَّجْعَلَ Al-Kahf 18:48: saman اَلَّنْ نَّجْمَعَ Al-Qiyamah 75:3: saman
كي لا	Saman á fjórum stöðum, annars sundur	لِكَيْلَا تَحْزَنُوْا Ali 'Imran 3:153: saman لِكَيْلَا يَعْلَمَ Al-Hajj 22:5: saman لِكَيْلَا يَكُوْنَ Al-Ahzab 33:50: saman لِّكَيْلَا تَاْسَوْا Al-Hadid 57:23: saman لِكَيْ لَا يَعْلَمَ An-Nahl 16:70: sundur

Orð	Regla	Dæmi úr mushafinum
عن من	Sundur í an-Nur og an-Najm	عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ۭ An-Nur 24:43: sundur عَنْ مَّنْ تَوَلّٰى ۙ An-Najm 53:29: sundur
يوم هم	Sundur í Ghafir og adh-Dhariyat	يَوْمَ هُمْ بَارِزُوْنَ ۚ Ghafir 40:16: sundur يَوْمَ هُمْ عَلَى Adh-Dhariyat 51:13: sundur
مال	Lam er skrifað aðskilið frá því sem fylgir á fjórum stöðum	فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ An-Nisa 4:78: sundur مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ Al-Kahf 18:49: sundur مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ Al-Furqan 25:7: sundur فَمَالِ الَّذِيْنَ Al-Ma'arij 70:36: sundur
كالوهم ووزنوهم	Bæði saman	كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ Al-Mutaffifin 83:3: saman

Athugasemd

Þar sem eintökum ber ekki saman fylgir mushafinn sem notaður er hér annarri leiðinni, og prófstöðvun fylgir rithætti hans.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 79 til 93; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المقطوع والموصول.

KAFLI 20

Opna Ta: kvenkynsendingar skrifaðar með Ta

Úr al-Muqaddimah al-Jazariyyah

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ — الَاعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتُهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ — مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ — عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتُ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ — تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصّْ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ — كُلًّا وَالَانْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ — فِطْرَتْ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الَاعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ — جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

Kvenkynsending nafnorða er venjulega skrifuð sem ***Ta' Marbutah*** (التَّاء المَرْبُوطَة) (ة) og borin fram sem Ha' við stöðvun. Á vissum stöðum í mushafinum er hún skrifuð sem ***Ta' Maftuhah*** (التَّاء المَفْتُوحَة) (ت), og Hafs stöðvar á þeim með Ta, samkvæmt rithættinum. Þetta eru staðirnir sem skáldið safnaði:

Orð	Staðir	Hvar	Dæmi
رحمت	7	Al-Baqarah 2:218, Al-A'raf 7:56, Hud 11:73, Maryam 19:2, Ar-Rum 30:50, Az-Zukhruf 43:32 (tvisvar)	رَحْمَتَ اللهِ ۟
نعمت	11	Al-Baqarah 2:231, Ali 'Imran 3:103, Al-Ma'idah 5:11, Ibrahim 14:28, Ibrahim 14:34, An-Nahl 16:72, An-Nahl 16:83, An-Nahl 16:114, Luqman 31:31, Fatir 35:3, At-Tur 52:29	نِعْمَتَ اللهِ
امرأت	7	Ali 'Imran 3:35, Yusuf 12:30, Yusuf 12:51, Al-Qasas 28:9, At-Tahrim 66:10 (tvisvar), At-Tahrim 66:11	امْرَاَتُ عِمْرٰنَ
سنت	5	Al-Anfal 8:38, Fatir 35:43 (þrisvar), Ghafir 40:85	سُنَّتُ الْاَوَّلِيْنَ
لعنت	2	Ali 'Imran 3:61, An-Nur 24:7	لَعْنَتَ اللهِ
معصيت	2	Al-Mujadila 58:8, Al-Mujadila 58:9	وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ ۡ
شجرت	1	Ad-Dukhan 44:43	شَجَرَتَ الزَّقُّوْمِ
قرت	1	Al-Qasas 28:9	قُرَّتُ عَيْنٍ
جنت	1	Al-Waqi'ah 56:89	وَجَنَّتُ نَعِيْمٍ
فطرت	1	Ar-Rum 30:30	فِطْرَتَ اللهِ

Orð	Staðir	Hvar	Dæmi
بقيت	1	Hud 11:86	بَقِيَّتُ اللّٰهِ
ابنت	1	At-Tahrim 66:12	ابْنَتَ عِمْرٰنَ
كلمت	1	Al-A'raf 7:137	كَلِمَتُ رَبِّكَ

Orð sem sumir lesa í fleirtölu og aðrir í eintölu eru skrifuð með Ta, eins og skáldið segir, til dæmis ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ (Al-An'am 6:115) og ﴿اٰيٰتٌ﴾ (Yusuf 12:7).

Reglan í stuttu máli

Á hverju kvenkyns Ta sem skrifað er opið í mushafinum stöðvar Hafs með Ta; á hverju sem skrifað er sem Ta' Marbutah með Ha'.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 94 til 100; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط، هاء التأنيث; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء التأنيث المرسومة تاء.

KAFLI 21

Tákn Indo-Pak-mushafsins

Dabt (الضَّبْط) eru táknin sem sett eru á stafina til að sýna sérhljóð þeirra og reglur. Indo-Pak-eintök hafa eigin venjur; sá sem skilur þær getur lesið margar reglur úr mushafinum sjálfum:

Tákn	Merking	Dæmi
Sukun (jazm) yfir staf	Stafurinn er þögull. Það er skrifað á hvert þögult Nun; reglan ræðst af næsta staf	﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25)
Shaddah á stafnum á eftir þöglum	***Idgham*** (الإِدْغَام)	﴿مِنْ رَّبِّهِمْ ۙ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ﴿مَنْ يَّقُوْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:8)
Lítið Mim	***Iqlab*** (الإِقْلَاب)	﴿مِنْۢ بَعْدِ﴾ (Al-Baqarah 2:27)
Lítið upprétt Alif	Madd-Alif sem er borið fram en ekki skrifað	﴿مٰلِكِ﴾ (Al-Fatihah 1:4)
Öfug dammah	Silah fornafns-Ha' með Waw	﴿اِنَّهٗ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1)
Upprétt kasrah	Silah fornafns-Ha' með Ya	﴿مِيْثَاقِهٖ ۪ صِ﴾ (Al-Baqarah 2:27)
Madd-táknið	Madd lengra en náttúrulegt. Sum Indo-Pak-eintök skrifa lítið Madd fyrir Munfasil og stórt fyrir Muttasil og Lazim; þessi útgáfa notar eitt tákn fyrir öll	﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿بِمَآ اُنْزِلَ﴾ (Al-Baqarah 2:4)
Lítið Nun	Nun sem er sleppt í rithætti en borið fram	﴿نْجِى﴾ (Al-Anbya 21:88)
Stafur án sérhljóðs og án tákns	Aukalegur, ekki borinn fram	﴿عَصَوْا وَّكَانُوْا﴾ (Al-Baqarah 2:61)

Heimildir: Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: علامات الضبط; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط.

KAFLI 22

Sérstök orð í riwayah Hafs

Þetta er yfirlit yfir staði með sérstakri reglu í riwayah Hafs 'an 'Asim eftir leið ash-Shatibiyyah, safnað í eina töflu til auðveldrar upprifjunar. Flestir hafa verið skýrðir í köflum sínum:

Staður	Regla hjá Hafs
﴿عِوَجًا﴾ (Al-Kahf 18:1) ﴿قَيِّمًا﴾ (Al-Kahf 18:2)	Létt hlé á Alif í *'iwaja*, án andardráttar
﴿مِنْ مَّرْقَدِنَاۜ هَٰذَا﴾ (Ya-Sin 36:52)	Hlé á Alif í *marqadina*, síðan *hadha*
﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27)	Hlé á Nun, svo enginn samruni
﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14)	Hlé á Lam, svo enginn samruni
﴿مَجْرٖىهَا﴾ (Hud 11:41)	Mikil ***Imalah*** (الإِمَالَة): fathah hallast að kasrah og Alif að Ya; Ra' er létt
﴿ءَاَعْجَمِيٌّ ؕ ءَايٰتُهٗ﴾ (Fussilat 41:44)	***Tashil*** (التَّسْهِيل) seinni Hamzah, milli Hamzah og Alif
﴿لَا تَاْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11)	Samruni Nun við Nun með ***Ishmam*** (الإِشْمَام) (stútur á vörum), sem tekið er fram yfir, eða Izhar með ***Rawm*** (الرَّوْم)
﴿مِنْ ضُعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54)	Á öllum þremur stöðum: fathah á Dad, sem tekin er fram yfir, eða dammah
﴿بَصْۜطَةً ۚ﴾ ﴿وَيَبْصُۜطُ ۖ﴾ (Al-Baqarah 2:245) (Al-A'raf 7:69)	Aðeins með Sin
﴿الْمُصَيْطِرُوْنَ﴾ (At-Tur 52:37)	Með Sad eða Sin; Sad tekið fram yfir
﴿بِمُصَيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22)	Aðeins með Sad
﴿هَلَكَ﴾ ﴿مَالِيَهْ﴾ (Al-Haqqah 69:28) (Al-Haqqah 69:29)	Við tengingu: Sakt með Izhar, eða Idgham
﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿اللّٰهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2)	Við tengingu: sex slög á Mim, eða tvö
﴿عٓسٓقٓ ۝٢﴾ ﴿كٓهٰيٰعٓصٓ ۝١﴾ (Maryam 19:1) (Ash-Shuraa 42:2)	'Ayn: fjögur eða sex slög; sex er tekið fram yfir
﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿وَالْقُرْاٰنِ﴾ (Ya-Sin 36:2) ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1)	Izhar þögla Nun á undan Waw

Staður	Regla hjá Hafs
﴿آلْـٰٔنَ﴾ (Al-An'am 6:143) ﴿ءَالذَّكَرَيْنِ﴾ (Yunus 10:51) ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ (Yunus 10:59)	Breyta Hamzat al-Wasl í Alif í sex slög, eða létta hana
﴿يَلْهَثْ ذَّٰلِكَ﴾ (Hud 11:42) ﴿ارْكَبْ مَّعَنَا﴾ (Al-A'raf 7:176)	Ba rennur saman við Mim og Tha við Dhal
﴿نَخْلُقْكُّمْ﴾ (Al-Mursalat 77:20)	Fullkominn samruni, tekinn fram yfir, eða ófullkominn
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	Ra' þungt eða létt
﴿اٰنِسَ اللّٰهُ﴾ (An-Naml 27:36)	Við stöðvun: með þöglu Ya eða án þess
﴿سَلٰسِلَاْ﴾ (Al-Insan 76:4)	Við stöðvun: með Alif eða með sukun
﴿يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ (Az-Zumar 39:7)	Dammah á Ha', án Silah
﴿فِيْهِۦ مُهَانًا﴾ (Al-Furqan 25:69)	Silah Ha' þótt stafurinn á undan sé þögull

Athugasemd

Í indversk-pakistanska mushafinu er ﴿مِنْ ضُّعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54) skrifað með dammah á Dad og litlu tákni yfir; fyrir Hafs um ash-Shatibiyyah er fathah tekin fram yfir og dammah leyfð. Sad í ﴿الْمُصَّيْطِرُوْنَ﴾ (At-Tur 52:37) og í ﴿بِمُصَّيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22) ber sama litla Sin, en reglan er ólík: í at-Tur Sad eða Sin, Sad tekið fram yfir; í al-Ghashiyah aðeins Sad. Saktah-táknið á «عوجا» sést ekki í stafræna textanum sem hér er notaður, en Saktah er lesin. ﴿لَا تَاْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) og ﴿ءَاَعْجَمِيٌّ ءَاَ اَيْتُهٗ﴾ (Fussilat 41:44) bera lítil tákn fyrir Ishmam og Tashil, eins og í töflunni.

Heimildir: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فرش الحروف في مواضعها من الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلمات الخاصة برواية حفص.

Viðauki 1: Texti al-Muqaddimah al-Jazariyyah

Allt kvæðið til að læra utanbókar og rifja upp, samkvæmt algengri talningu 109 versa. Fyrirsagnirnar eru ekki hluti af kvæðinu; þeim var bætt við til skiptingar. Fáein vers eru lítillega ólík að orðalagi milli handrita. Skáldið telur sjálft 107 vísuorð («وأبياتها قاف وزاي في العدد»); hefðbundin talning bætir við tveimur lokavísuorðum.

المقدمة

١ يَقُولُ رَاجِي عَفْوِ رَبٍّ سَامِعِ مُحَمَّدُ بْنُ الْجَزَرِيِّ الشَّافِعِي

٢ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ

٣ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَمُقْرِئِ الْقُرْآنِ مَعْ مُحِبِّهِ

٤ وَبَعْدُ إِنَّ هَذِهِ مُقَدِّمَهْ فِيمَا عَلَى قَارِئِهِ أَنْ يَعْلَمَهْ

٥ إِذْ وَاجِبٌ عَلَيْهِمُ مُحَتَّمُ قَبْلَ الشُّرُوعِ أَوَّلًا أَنْ يَعْلَمُوا

٦ مَخَارِجَ الْحُرُوفِ وَالصِّفَاتِ لِيَلْفِظُوا بِأَفْصَحِ اللُّغَاتِ

٧ مُحَرِّرِي التَّجْوِيدِ وَالْمَوَاقِفِ وَمَا الَّذِي رُسِمَ فِي الْمَصَاحِفِ

٨ مِنْ كُلِّ مَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ بِهَا وَتَاءِ أُنْثَى لَمْ تَكُنْ تُكْتَبْ بِهَا

باب مخارج الحروف

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ لِجِيمِ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا
١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ
١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

باب صفات الحروف

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ
٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَّثَهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ
٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ
٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ
٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جَدٍ وَاللِّينُ
٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا
٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

باب التجويد

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ
٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلَهُ أَنْزَلَا وَهَكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا
٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ
٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا
٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ
٣٢ مُكَمَّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ
٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

باب الترقيق والتفخيم وبيان بعض الحروف

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ
٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا
٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ وَالْمِيمَ مِنْ مُخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ
٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي

٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَحُبِّ الصَّبِرْ رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ
٣٩ وَبَيِّنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا
٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقُّ وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

باب الراءات

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ
٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا
٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

باب اللامات وأحكام متفرقة

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ
٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا الِاطْبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا
٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَالْخُلْفُ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ
٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا
٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى
٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا
٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ
٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

باب الضاد والظاء

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي
٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ
٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا
٥٥ أَظْفَرَ ظَنًّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا
٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ
٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ
٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظُّ لَا الْحَضُّ عَلَى الطَّعَامِ وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي
٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ
٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

باب النون والميم المشددتين والميم الساكنة

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ
٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا
٦٤ وَأَظْهِرَنْهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

باب حكم التنوين والنون الساكنة

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا
٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ
٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ إِلَّا بِكَلِمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا
٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا الاِخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

باب المد والقصر

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا
٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكَلِمَةِ
٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

باب معرفة الوقوف

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ
٧٤ وَالاِبْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ
٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي
٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ
٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ
٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

باب المقطوع والموصول

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلَنْ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا وَأَنْ لِمَ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

باب التاءات

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ الْأَعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتَهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتٌ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصّْ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ كُلًّا وَالْأَنْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ فِطْرَتَ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الْأَعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

باب همز الوصل

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ ... إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي ... الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ ... وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

باب الوقف على أواخر الكلم

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ ... إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ ... إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

الخاتمة

١٠٦ وَقَدْ تَقَضَّى نَظْمِيَ الْمُقَدِّمَهْ ... مِنِّي لِقَارِئِ الْقُرْآنِ تَقْدِمَهْ

١٠٧ أَبْيَاتُهَا قَافٌ وَزَايٌ فِي الْعَدَدْ ... مَنْ يُحْسِنِ التَّجْوِيدَ يَظْفَرْ بِالرَّشَدْ

١٠٨ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَهَا خِتَامُ ... ثُمَّ الصَّلَاةُ بَعْدُ وَالسَّلَامُ

١٠٩ عَلَى النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَآلِهِ ... وَصَحْبِهِ وَتَابِعِي مِنْوَالِهِ

Viðauki 2: Orðaskrá

Arabísku hugtökin sem notuð eru í bókinni með latneskri stafsetningu sinni eins og hún er notuð í þessari útgáfu, svo hægt sé að bera útgáfurnar saman.

Arabískt hugtak	Umritun
الأَضْرَاس	Al-Adras
اللِّثَة	Al-Lithah
المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة	Al-Muqaddimah al-Jazariyyah
الشَّاطِبِيَّة	Ash-Shatibiyyah
الثَّنَايَا	Ath-Thanaya
البَسْمَلَة	Basmalah
الضَّبْط	Dabt
فَوَاتِح السُّوَر	Fawatih as-Suwar
الغُنَّة	Ghunnah
هَاء الكِنَايَة	Ha' al-Kinayah
الحَدْر	Hadr
حَفْص عَنْ عَاصِم	Hafs 'an 'Asim
الحَلْق	Halq
الهَمْس	Hams
هَمْزَة القَطْع	Hamzat al-Qat'
هَمْزَة الوَصْل	Hamzat al-Wasl
الحَرَكَة	Harakah
الحَرَكَات	Harakat
حَرْف المَدّ	Harf Madd
حُرُوف الحَلْق	Huruf al-Halq
حُرُوف المَدّ	Huruf al-Madd
حُرُوف القَلْقَلَة	Huruf al-Qalqalah
الإِبْدَال	Ibdal
الابْتِدَاء	Ibtida'
الإِدْغَام	Idgham
إِدْغَام المِثْلَيْن	Idgham al-Mithlayn
الإِدْغَام بِغُنَّة	Idgham bi-Ghunnah
الإِدْغَام بِلَا غُنَّة	Idgham bila Ghunnah

Arabískt hugtak	Umritun
الإِدْغَام الكَامِل	Idgham Kamil
الإِدْغَام النَّاقِص	Idgham Naqis
الإِدْغَام الشَّمْسِيّ	Idgham Shamsi
الإِذْلَاق	Idhlaq
الإِخْفَاء	Ikhfa'
الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ	Ikhfa' Shafawi
الإِمَالَة	Imalah
الانْفِتَاح	Infitah
الانْحِرَاف	Inhiraf
الإِقْلَاب	Iqlab
الإِشْبَاع	Ishba'
الإِشْمَام	Ishmam
الإِصْمَات	Ismat
الإِسْنَاد	Isnad
الاسْتِعَاذَة	Isti'adhah
الاسْتِفَال	Istifal
الاسْتِعْلَاء	Isti'la'
الاسْتِطَالَة	Istitalah
الإِطْبَاق	Itbaq
الإِظْهَار	Izhar
الإِظْهَار الحَلْقِيّ	Izhar Halqi
الإِظْهَار المُطْلَق	Izhar Mutlaq
الإِظْهَار القَمَرِيّ	Izhar Qamari
الإِظْهَار الشَّفَوِيّ	Izhar Shafawi
الجَهْر	Jahr
الجَوْف	Jawf
الكَبِير	Kabir
الخَفَاء	Khafa'

Arabískt hugtak	Umritun
الخَيْشُوم	Khayshum
اللَّحْن	Lahn
اللَّحْن الجَلِيّ	Lahn Jali
اللَّحْن الخَفِيّ	Lahn Khafi
لَام التَّعْرِيف	Lam at-Ta'rif
لَام لَفْظ الجَلَالَة	Lam Lafz al-Jalalah
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف	Lazim Harfi Mukhaffaf
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل	Lazim Harfi Muthaqqal
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف	Lazim Kalimi Mukhaffaf
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل	Lazim Kalimi Muthaqqal
اللِّين	Lin
اللِّسَان	Lisan
المَدّ	Madd
مَدّ البَدَل	Madd al-Badal
مَدّ الفَرْق	Madd al-Farq
مَدّ العِوَض	Madd al-'Iwad
مَدّ اللِّين	Madd al-Lin
المَدّ العَارِض لِلسُّكُون	Madd 'Arid li-s-Sukun
المَدّ الأَصْلِيّ	Madd Asli
مَدّ التَّمْكِين	Madd at-Tamkin
المَدّ الفَرْعِيّ	Madd Far'i
المَدّ اللَّازِم	Madd Lazim
المَدّ المُنْفَصِل	Madd Munfasil
المَدّ المُتَّصِل	Madd Muttasil
المَدّ الطَّبِيعِيّ	Madd Tabi'i
المَخَارِج	Makharij
المَخْرَج	Makhraj
المَقْطُوع	Maqtu'
المَوْصُول	Mawsul
المِيم السَّاكِنَة	Mim Sakinah
المِثْلَان	Mithlayn
المُشَافَهَة	Mushafahah
المُتَبَاعِدَان	Mutaba'idayn
المُتَجَانِسَان	Mutajanisayn
المُتَقَارِبَان	Mutaqaribayn
المُطْلَق	Mutlaq
النُّون السَّاكِنَة	Nun Sakinah
القَلْقَلَة	Qalqalah
القَصْر	Qasr
القَطْع	Qat'
القِرَاءَة	Qira'ah
الرَّخَاوَة	Rakhawah
الرَّسْم العُثْمَانِيّ	Rasm 'Uthmani
الرَّوْم	Rawm
الرِّوَايَة	Riwayah
رُؤُوس الآي	Ru'us al-Ay
الصَّفِير	Safir
الصَّغِير	Saghir
السَّكْت	Sakt
الشَّدَّة	Shaddah
الشَّفَتَان	Shafatan
الشِّدَّة	Shiddah
الصِّفَة	Sifah
الصِّفَات	Sifat
الصِّفَات العَارِضَة	Sifat 'Aridah
الصِّفَات اللَّازِمَة	Sifat Lazimah
الصِّلَة	Silah
الصِّلَة الكُبْرَى	Silah Kubra
الصِّلَة الصُّغْرَى	Silah Sughra
السُّكُون	Sukun
التَّاء المَفْتُوحَة	Ta' Maftuhah
التَّاء المَرْبُوطَة	Ta' Marbutah
التَّدْوِير	Tadwir
التَّفَشِّي	Tafashshi
التَّفْخِيم	Tafkhim
التَّحْقِيق	Tahqiq
التَّجْوِيد	Tajweed
التَّكْرِير	Takrir

Arabískt hugtak	Umritun
التَّنْوِين	*Tanwin*
الطَّرِيق	*Tariq*
التَّرْقِيق	*Tarqiq*
التَّرْتِيل	*Tartil*
التَّسْهِيل	*Tashil*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
طَيِّبَة النَّشْر	*Tayyibat an-Nashr*
التِّلَاوَة	*Tilawah*
الوَقْف	*Waqf*

Arabískt hugtak	Umritun
وَقْف المُعَانَقَة	*Waqf al-Mu'anaqah*
الوَقْف الحَسَن	*Waqf Hasan*
الوَقْف الاضْطِرَارِيّ	*Waqf Idtirari*
الوَقْف الاخْتِبَارِيّ	*Waqf Ikhtibari*
الوَقْف الاخْتِيَارِيّ	*Waqf Ikhtiyari*
الوَقْف الانْتِظَارِيّ	*Waqf Intizari*
الوَقْف الكَافِي	*Waqf Kafi*
الوَقْف القَبِيح	*Waqf Qabih*
الوَقْف التَّامّ	*Waqf Tamm*
الوَصْل	*Wasl*

Viðauki 3: Heimildir

- **Ibn al-Jazari**, Muhammad ibn Muhammad (d. 833 e.H.): *al-Muqaddimah fi-ma 'ala Qari' al-Quran an Ya'lamah* (al-Muqaddimah al-Jazariyyah). Ein fræðileg útgáfa er eftir dr. Ayman Rushdi Suwayd.
- **Ibn al-Jazari**: *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*, leiðrétt af sjeik 'Ali Muhammad ad-Dabba'; aðrar útgáfur eru til.
- **Ibn al-Jazari**: *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, útgefin af dr. Ghanim Qadduri al-Hamad.
- **Makki ibn Abi Talib al-Qaysi** (d. 437 e.H.): *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah*, útgefin af dr. Ahmad Hasan Farhat.
- **'Abd al-Fattah as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi** (d. 1409 e.H.): *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*.
- **Al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi** (d. 590 e.H.): *Hirz al-Amani wa Wajh at-Tahani* (ash-Shatibiyyah).
- **Texti Kóransins**: Indo-Pak-mushaf Fahd konungs-miðstöðvarinnar (riwayah Hafs) á stafrænu formi, settur með nastaleeq-letri miðstöðvarinnar (KFGQPC Nastaleeq).

Athugasemd

Við biðjum Allah að gera þessa bók gagnlega og einlæga Hans vegna. Það sem rétt er í henni er frá Allah; finni lesandinn villu, vinsamlegast látið okkur vita á onlinequran.me.